

DOMOLJUB

Izdaja vsak četrtek. Cena mu je
3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za
Ameriko in druge tuje države 6 K.)
— Posamezne številke se prodajajo
po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo. Uredništvo
„Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva
ulica. Naročnina, reklamacije in in-
serati pa: Upravištvo „Domoljuba“,
— Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 43.

V Ljubljani, dne 28. oktobra 1915.

Leto XXVIII.

O draginji.

Kdor zdaj kaj kupi, vsak toži o draginji, in sicer po pravici. Vse — brez izjeme — je med vojsko silno poskočilo v ceni, in revež, ki je navezan, da vse kupi, si ne more preskrbeti niti najpotrebnejših reči. To je nevarno; stradanje najbolj pripravi človeško truplo za razne nalezljive bolezni, jemlje pa tudi vsem nam tako potrebno zaupljivo potrpežljivost. Revež je pa danes domala vsak uslužbenec in delavec, ki se mu nista plača ali zaslužek z draginjo vred zvišala. In tako srečnih je malo!

Iskati, kje so vzroki draginje, pač kaj malo pomaga. Vojska nas je zaprla, da od drugod ne dobimo blaga in zato seveda tistih reči, katere smo prej dobivali iz tujih držav, od dne do dne bolj primanjkuje; zato so seveda dražje. Na trgu je pa že tako: Če se nekaj splošno rabnih reči podraži, se morajo tudi druge; ker tisti, ki kaj prideluje ali izdeluje, je tudi sam kupec, in ker sam to, kar potrebuje, dražje kupuje, mora tudi dražje prodajati. Ena reč je zvezana z drugo. Če podražiš usnje, so tudi črevlji dražji, in zato tudi tisti, kateri morajo črevlje kupovati, hočejo svoje reči dražje prodajati. Dražje železo, dražja obleka, dražji rokodelci podraže kmetijske pridelke, in to sega vedno dalje. Trgovina se je danes snela iz svojih rednih tečajev. Za veliko reči sploh ni več takojmenovane prve roke, ampak samo vmesna trgovina, ki ima tupatam še kake zaloge iz prejšnjih časov, ali po posebni sreči dobi kaj blaga iz tujih držav. Tako na primer riža ne dobiš niti zrnja iz tovarn, kjer se je luščil; te stoje zaprte; prav tako ne olja iz čistilnic, nego vse le iz kake druge roke, seveda v majhnih množinah.

Dnevi premirja.

Sredi strašne morije svetovne vojske se bližajo spet prazniki krščanskega bratovstva, praznik vseh svetnikov in dan vernih duš. Ti prazniki nas spominjajo, da je nad državami in nad narodi še neka višja enota, višja skupnost, ki premaguje vsa nasprotja narodov in držav. Ta skupnost je »občestvo svetnikov«. V občestvu svetnikov smo vsi bratje, katerega naroda in katere države naj si bomo. Združil in pobratil nas je Kristus. Vsi imamo enega očeta, ki k njemu kličemo: Oče naš! vsi imamo eno mater: katoliško Cerkev, vsi eno vojsko: vojsko zoper greh, vsi eno željo: večno življenje. Mnogo jih je že, ki so dokončali ta boj in dosegli venec zmage: svetniki, naši bratje v nebesih. Drugi so dokončali vojsko, a očistiti se morajo še peg in madežev, ki jim jih je pustil boj, da bo svetel njih ščit in bleščeča čelada, ko bodo z zmago ovenčani šli v domačijo. Mi pa na zemlji, mlajši bratje, se moramo še vojskovati in v boju za božje kraljestvo dokazati, da smo pravi Makabejci, vredni svojih bratov, vredni bratje svetnikov.

Te dni se bomo spominjali tega bratovstva: gledali bomo kvišku k njim, ki so že deležni neizrekljive slave, in priporočali njih priprošnjam sebe in vse brate; prosili bomo za one, ki so zaostali in se še očiščujejo v vodah trpljenja, da bi tudi zanje prišel kmalu dan večne slave; potrdili bomo nanovo medsebojno bratovstvo na zemlji.

Pravijo, da sv. Oče želi, naj bi bili ti dnevi dnevi premirja med vojskujočimi se državami. Gotovo to želi, a te želje ni izrekel, ker ve, da se mu ne bi izpolnila. A če bo na bojiščih divjal krvavi boj naprej in naprej, moramo vendar te dni v srcih, v dušah skleniti premirje.

Kako?

Te dni bomo prižigali lučke na grobovih. Prižigali jih bomo našim dragim, ki spe v grobovih. A ko jih bomo prižigali in ko bodo lučke milo migljale na grobeh, se bomo spominjali tudi onih naših dragih, ki so šli in jih ne bo več. Tudi oni spe že po grobeh, a njih grobovi so daleč od domače zemlje in ni nam dano, da bi poklekili nanje in jih poskropili z blagoslovljeno vodo in omočili pač tudi s svojimi solzami. Tudi njih se bomo živo spominjali te dni, seveda s krščanskim upanjem v srcih; molili bomo zanje z zaupanjem, saj so dali za nas in za domovino največ, kar so mogli, kri in življenje. Tedaj pa, ko se bomo tako spominjali svojih in vseh, ki so padli za domovino, razširimo svoja srca in se po naukih krščanskega bratovstva spomnimo tudi naših sovražnikov, ki jih nepregledne tisoče leži po krvavih bojiščih. Tudi med njimi je premnogo naših bratov. Vojskovali so se zoper nas v strašni zmoti ali pa le, ker je tako zahtevala od njih domovina, in padli so v dobri veri, da so izpolnili svojo dolžnost. Spominjamo se tudi njih, vseh, ki leže na tej s krvjo oskropljeni zemlji! S smrtjo neha so predvčerajšnjem izjavilo več napadalnih sploh ne bi smelo biti! —, sedaj so le še

naši bratje in molimo tudi zanje: Bog jim daj vsem večni mir! Sv. Oče je dovolil, da bo lahko na vernih duš dan vsak duhovnik opravil trojno sveto daritev: eno za svoje namene, drugo za vse verne duše, tretjo za namene sv. Očeta. In ko ga se bo spominjal sv. Oče ta dan? Ali ne vseh, ki jim je bil oče, vseh, ki so bili njegovi sinovi in bratje med seboj, četudi so se na njegovo preveliko žalost med seboj bojevali? Za vse bo molil, za vse bo prosil: Daj jim Gospod večni mir! Z njim moramo moliti in prositi tudi mi.

A moramo še višje.

Te dni, praznike krščanskega bratovstva, moramo posebno moliti še za to, za kar vedno tudi moli sv. Oče, da bi misel krščanskega bratovstva zmagala spet med narodi. Ne orožje, le ta misel more zagotoviti res blažen mir. Narodi se morajo spet zavedeti, da je vse ustvaril en Bog, da ta Bog hoče, naj bi se vsi svobodno razvijali in krepko napredovali in naj bi tekmovali med seboj ne v krvavih bojih, ampak v tem, kdo bo pokazal več kreposti, več pravičnosti, več ljubezni! Krščanstvo mora spet preroditi narode, prevzeti jih mora živa zavest krščanskega bratovstva, sicer ne bo miru med njimi, pa naj si izmislijo ljudje še večje kanone in še strašnejša morila! Tudi sama zmaga na bojiščih ne bo nič pomagala. Kakor je rekel sv. Oče, premagani narodi bodo škripaje prenašali jarem in le čakali dne, da bodo zgrabili za meč maščevanja. Pravičnost, dobrohotnost, sporazumnost, to so kanoni, ki prebijejo srca in duše!

Spominjamo se tega zlasti te dni, a spominjamo se tudi sicer, kadarkoli molimo: Oče naš! pridi k nam tvoje kraljestvo! Kaj je božje kraljestvo kakor kraljestvo krščanskega bratovstva, kraljestvo pravice in ljubezni?

So ljudje, ki tudi mnogo govore o bratovstvu, a ne o krščanskem, o bratovstvu brez Cerkev, brez Kristusa, brez Boga. Framasone jih imenujejo. Njih bratovstvo so prazne besede, oni so celo največ krivi svetovne vojske! Mi se pa zavedamo, da brez Boga narodi podivjajo, da zavlada med njimi napuh, nebrzdani pohlep in sovražna nevoščljivost, odtod pa prepri in vojske. Naše bratovstvo poganja iz vere v Boga, iz ljubezni do Kristusa, iz vdanosti do Cerkev. Zato je pa bratovstvo, ki vse prenese, vse potrpi, vse premagi. Če bi to bratovstvo zavladovalo na zemlji, bi zavaladal tudi večni mir. Mi, ki verujemo, da je izvirni greh izkvaril človeško naravo, vemo tudi, da tega večnega miru na zemlji nikdar ne bo, ker nikdar ne bo krščanskega bratovstva v vsej popolnosti. A vsaj bližati se moramo temu stanju, delati moramo, da v sebi in v drugih bolj in bolj utrđimo to bratovstvo, da bo tudi na zemlji bolj in bolj resnično »občestvo svetnikov«!

Take misli in sklepe naj bi nam vzbujali ti prazniki krščanskega bratovstva. Naj bi bili ti dnevi — dnevi premirja, ki bi se v njih začeli pripravljati narodi na blažen mir!

Vojno posojilo.

Do sedaj se je država dvakrat obrnila do prebivalstva, da ji da potrebna denarna sredstva. Izdala je obkrajat vojno posojilo. Uspeh podpisovanja posojila je bil obkrajat sijajen. Pokazali smo vsemu svetu, da je naša gospodarska sila ravno tako nepremagljiva, kakor je nepremagljiva moč naših vrlih čet. Up naših sovražnikov, da nas gospodarsko uničijo, je ostal prazen.

Sedaj se obrača država tretjič do zvestega prebivalstva, da preskrbi denarna sredstva, ki so potrebna za nadaljevanje in srečno završitev krvave borbe.

Tudi to pot si hoče država preskrbeti potrebni denar z vojnim posojilom. Podpisovanje tretjega vojnega posojila se pridno nadaljuje in bo trajalo do 6. novembra leta 1915.

Vojno posojilo je posojilo, ki ga najame država pri svojih državljanih zato, da poplača vojne stroške. Kdor podpiše vojno posojilo, posodi svoj denar državi. Država izda obveznice, ki se glase na večje in manjše zneske.

Državljan vzame obveznico in da državi svoj denar. Država se zaveže, da obrestuje posojeni denar in ga ob gotovem času zopet povrne.

Država jamči za posojilo z vso svojo gospodarsko in financo močjo.

Posojilo, ki jamči zanj cela država, je najbolj varno posojilo.

Kdor podpiše vojno posojilo, najbolj varno naloži svoj denar.

Kmetovalci, zatorej naložite svoj denar v vojnem posojilu!

Kako je urejeno tretje vojno posojilo?

Za tretje vojno posojilo izda država obveznice, ki se glase na sto, dvesto, tisoč, dvatisoč in desetisoč kron. Podpišejo pa se tudi lahko deleži v zneskih 25 Kron, 50 kron in 75 kron.

Najmanjši znesek je tako nizko odmerjen, da lahko podpiše vojno posojilo tudi tisti, ki ima samo malo prihrankov.

Za vsakih podpisanih sto kron je treba vplačati 93 K 60 vin. Ker pa povrnejo nabiralnice in banke, ki sprejemajo prijave za vojno posojilo, vsakemu podpisalcu pol odstotka, to je 50 vin. za vsakih podpisanih 100 K, je treba pravzaprav vplačati samo 93 K 10 vin. Kdor plača torej za vojno posojilo 93 K 10 vin., temu povrne država svoj čas celih 100 kron.

Za posojilo plačuje država od 1. oktobra 1915 naprej 5 in pol odstotka obresti.

Obresti se plačujejo od podpisanega in ne samo od v resnici vplačanega zneska. Kdor da svoj denar za vojno posojilo, dobi za vsakih vplačanih 93 K 10 vin. na leto celih 5 K 50 vin. obresti.

Vojno posojilo vam daje večje obresti, kakor jih more plačevati katerikoli denarni zavod.

Ako podpišete vojno posojilo, ne pomagajte samo državi, temveč skrbite tudi zase. Bogate obresti vam bodo za plačilo, ker ste pomagali državi v času, ko so jo v njenem obstanku ogrožali sovražniki.

Od obresti, ki jih plačuje država za vojno posojilo, ni treba plačevati rentnega

davka, pa tudi ne drugih pristojbin. Izplačane obresti ostanejo cele in nezmanjšane.

Vojno posojilo vrne država najkasneje do 1. oktobra 1930. Najkasneje v 15 letih dobi povrnjen denar, kdor ga je posodil za tretje vojno posojilo.

Kako podpišemo vojno posojilo?

Kdor hoče podpisati vojno posojilo, naj gre k najbližjemu poštenu ali davčnemu uradu, ali k najbližjemu domačemu denarnemu zavodu.

Pri vseh teh nabiralnicah dobi brezplačno tiskovino za prijavo posojila in pa tudi navodilo, kaj mu je storiti, da podpiše vojno posojilo.

Podpisovanje tretjega vojnega posojila se je pričelo 7. oktobra in se zaključi 6. novembra 1915.

Kdor podpiše za vojno posojilo samo 100 ali 200 kron mora vplačati nabavni znesek, to je: za vsakih podpisanih 100 K samo 93 K 10 h, takoj, ko podpiše prijavo.

Če presega podpisani znesek 200 K, je treba vplačati takoj samo 10% podpisanega zneska; 6. decembra in 5. januarja 1916 je plačati vsakokrat nadaljnjih 20%, dne 5. februarja 1916 25% in šele 6. marca 1916 ostanek. Na ta način je tudi manj premožnim kmetovalcem dana prilika, da podpiše več kakor 200 kron vojnega posojila.

Ko je podpisovanje zaključeno, dobi podpisalec potrdilo, to je obveznico. Vsaka obveznica je opremljena s kuponi za izplačevanje obresti. Prve obresti zapadejo v plačilo 1. januarja 1916, zadnje 1. oktobra 1930, in sicer za preteklo četrtletje, vse druge obresti pa zapadejo polletno 1. januarja in 1. julija vsakega leta.

Obresti izplačujejo tudi poštni uradi.

Vojno posojilo podpiše lahko tudi tisti, ki sicer nima gotovine pač pa vrednostne papirje.

Vojno posojilo podpiše lahko tudi tisti, ki ima vrednostne papirje in nobene gotovine. Avstro-ogrška banka in vojna posojilnica na Dunaju dajeta na vrednostne papirje (državne obveznice in druge papirje) posojila v namen, da se z njimi podpiše vojno posojilo.

V ta namen dajeta avstro-ogrška banka in vojna posojilnica predujme na vrednostne papirje po vsakokratni uradni obrestni meri. Ta obrestna mera je za 1/2% nižja, kot pri drugih predujmih. Kdor vzame predujem na vrednostne papirje, da si z izkupilom nabavi vojno posojilo, mora sicer za predujem plačevati obresti; te obresti pa so dosti nižje, kakor obresti, ki jih dobiva za vojno posojilo.

Z istimi pogoji se dobivajo posojila tudi proti zastavi hipotekarnih terjatev; pri tem se dovoljujejo olajšave glede pristojbin za listine, za vpise in izbrise iz zemljiške knjige. S posojilom, ki ga najameš na svoje posestvo, si lahko nabaviš vojno posojilo, ki ti bo prinašalo bogate obresti.

Kdor želi zastaviti vrednostne papirje ali najeti posojilo na svoje zemljišče, da si s tem omogoči nabavo vojnega posojila, naj se obrne do najbližnjega denarnega zavoda, ki mu bo radevolje vse potrebno preskrbel.

Kakšne ugodnosti še nudi vojno posojilo?

Marsikateri kmetovalec bi rad podpisal vojno posojilo, noče pa dati iz rok svojega denarja, ker se boji, da ne bo imel gotovine, kadar bo treba preurediti posestvo, prezidati hišo ali nakupiti živino i. dr. Tudi ta bojazen ni na mestu. Avstro-ogrška banka, vojna posojilnica in pa tudi druge banke dajejo proti zastavi vojnega posojila predujme, in sicer po uradni obrestni meri, ki je za 1/2% nižja, kakor pri drugih predujmih.

Kmetovalec, ki ima vojno posojilo, si lahko vsak čas preskrbi gotovino. Ako zastavi vojno posojilo, mu da banka ali vojna posojilnica predujem v izmeri do 75% podpisanega vojnega posojila. Za ta predujem plačuje mnogo nižje obresti, kakor jih dobiva za vojno posojilo. Z obrestmi vojnega posojila plačuje obresti predujma, ostane mu pa vedno lep dobiček.

Vojno posojilo je torej v vsakem oziru najpripravnije sredstvo za naganje denarja.

Bodimo hvaležni svojim četam, ki branijo našo svobodo in grudo, ki jo obdelujete, ter jim dajmo, kar potrebujejo, da morejo vztrajati na svojem težkem mestu.

Kmetovalci! Podpišite vsi vojno posojilo! Sosed navdušuj sosedu; med vami naj ne bo omahljivca! Vsak prispevaj, kolikor more in kmalu nam zasije solnce sreče in miru.

Pregled po svetu.

Ni denarja. Ruska državna blagajna je odklonila zahtevanih 400 milijonov posojila za Srbijo in Črnogoro.

Bitolj naj bi bilo v bodoče (?) glavno mesto Srbije.

Italija napovedala vojsko Bolgariji. Italijanska vlada je obvestila bogarsko, da obstoji med Italijo in Bolgarijo vojno stanje, ker so se Bolgari zvezali s sovražniki Italije.

Anglija grozi Grški, ker se očitno ne postavi na stran entente. Napoveduje, da bo blokirala grško obrežje in zasedla ondotno otočje. Tudi italijansko časopisje se repenči in hujska Anglijo in Francijo, naj nastopita s silo.

Putnik je odstopil. Govori se, da je vojvoda Putnik zaradi naduhe odstopil — četudi ne javno — kot vrhovni poveljnik srbske armade.

Huda je ta! V glavnih mestih četverosporazuma so zelo presenečeni radi hitrih in važnih uspehov zaveznikov v boju s Srbijo. Med Londonom, Parizom, Petrogradom in ruskim glavnim stanom živahno brzojavljajo o pomoči Rusije Srbiji. Merodajni ruski vojaški krogi ugovarjajo nastopu Rusije na Balkanu, podpirajo jih vodilni politiki. Srbski poslanik v Petrogradu izroča ruskemu zunanjemu ministru vsak dan nujne brzojavke svoje vlade, ki prosi pomoči. Kralj Peter in kraljevič Aleksander sta se obrnila neposredno na carja in prosila nujno za pomoč, kar je napravilo na carja globok vtis.

Italija gluha — za klice zaveznikov. Srbija kliče obupno na pomoč. V franco-

ski in angleški državni zbornici so ministri zatrjevali, da bo tudi Italija šla na Balkan pomagat. Mogoče, da je to le strašilo za Grčijo, da bi se pridružila četverosporazumu. Kadar bo pa Italija zares šla s svojimi četami na Balkan, bo to znamenje, da je Grčija popolnoma na naši strani.

Nekaj bo le res... V zadnjih tednih se je opetovano govorilo, da je v imenu neke osebe angleškega ministrstva poizvedoval poslanik neke nepristranske države v Berlinu, pod katerimi pogoji bi sklenila Nemčija mir z Anglijo. Toda od takega poizvedovanja do resnih mirovnih pogajanj je še dolga pot; vidi se pa, da je in bo mir vsem zaželen.

Srbski državni zaklad so prepeljali v Solun, od tu ga pošljejo v Francijo. — Železnice v Srbiji so oddane samo za vojaštvo in vojne namene; osebni promet za civilne osebe je popolnoma ustavljen.

Iztreženje. Francoski list »Matin« piše: »Konec vojske se bliža in strašna njena odločitev za vse (?) narode.« — »Daily Chronicle« izjavlja: »Vedno bolj se množe glasovi, da se bo vojska za Angleže nesrečno končala.«

Dardanele so opustili. Iz Rima se naznanja, da je sporazum opustil napad na Dardanele. Angleške in francoske čete so baje zapustile polotok Galipolis.

Svetovna vojska.

Tretja bitka ob Soči najljutejša. Velika italijanska ofenziva na vsi črti v Primorju in Tirolah. Naši prizadejali Italijanom strašne izgube. Naša bramba neomajna. — Šest do desetkratni ponovni napad Italijanov odbiti. Glavna napadalna sila III. obsoške bitke pri Italijanih zlomljena. — Srbi odrezani od zunanje pomoči. — Šabac zasedle avstrijske čete. V Srbijo prodiranje zaveznih čet polagoma napreduje. Pri Višegradu so zapodile naše čete Srbe iz višin vzhodno od Drine. — Bolgari so osvojili celo vrsto utrjenih obmejnih krajev ter prodrli v notranjost Macedonije. Zasedli so mesta: Negotin, Vranjo, Radović, Štip, Egri Palanko, Veleš in Skoplje. Obkoljena je trdnjava Piro. — V severni Volhinkiji Rusi močno pritiskajo. Pri Kolkah in Čartorisku v vzhodni Galiciji hud boj. — Francoska ofenziva zaenkrat skrhana.

VOJSKA Z ITALIJO.

Zopet je besnel ogenj... Na celi bojni črti ob Soči so Italijani v nedeljo, dne 17. oktobra opoldne napadli z vso besnostjo. Otvorili so najprej na naše postojanke na Krnu, ob tolminskem obmostju, pri Kanalu

In pri Plaveh, na goriško območje in na planoto Dobrdo močan ogenj iz topov, ki je trajal z veliko ljutostjo do večernih ur in ki se je bil vzdržal v posameznih odsekih tudi ponoči. V varstvu silnega ognja je pričela italijanska pehota na številnih mestih napadati.

Na Krnu, ob Mrzlem Vrh in pred postojankami tolminskega območja so se bili zlomili vsi sovražni napadalni poizkusi v ognju naše pehote, strojnih pušk in topov, ki so bili namerjeni na sovražna krila. Sovražna pehota je bežala, kjer je bila šla naprej, z najtežjimi izgubami nazaj v svoje jarke. Ravno tako je bil odbit napad na goro Sabotin zahodno od Solkana in več močnih sunkov proti postojankam pri Petovljah.

Na Koroškem in na Tirolskem je nadaljevala sovražna artiljerija svoje živahno delovanje.

Napadi in spopadi so se ponavljali ves teden.

Velike boje pretečenega tedna lahko imenujemo tretjo bitko ob Soči. Strašno streljanje je trajalo na soški bojni črti tudi cel dan 19. oktobra in naslednje dni, ljut

bežati, pustivši cele gore mrtvih trupel. Ob spodnji Soči, severno in južno goriškega območja, pri območju samem in na Dobrdoški planoti so Italijani odnesli krvave glave in ni najmanjšega upanja, da bi tudi pri nadaljnjih napadih imeli kaj več sreče.

Devet napadov na Folgarijo — odbitih. Tudi ital. vojaštvo kaže izredno in trdovratno vztrajnost. Dne 19. ponoči in naslednji dan so laške čete napadle zaporedoma 9 krat planoto Folgarijo. Naše čete so vztrajale in zavrile vseh 9 navalov. Tudi v Dolomitih in Schluderbachu so napadale italijanske čete upehane odnehale.

Brez konca. — Velikanski napadi Italijanov na soško fronto. Poročilo z dne 22. oktobra vsebuje to-le: Po 50 urni artiljerijski pripravi, se je pričel dne 21. oktobra (četrtak) splošen naval vseh italijanskih sil. Napadalo je osem zborov. Vse postojanke na Primorskem so bile v ognju. Uspeh: Prvi dan te strašne (III.) bitke so bili Italijani povsod z ogromnimi izgubami odbiti.

Najhujše izgube so imeli Italijani na krnskem bojišču, ki je bilo pokrito z mr-

lih delih tolminskega območja se je kravo izjalovilo veliko novih napadov Italijanov. Sovražna pehota je imela zopet težke izgube.

Napadalo polje alpincev pri Kozarščah in pri Senju je pokrito z mrlici. Naše vrle čete so obdržale vse postojanke.

V okolici pri Plaveh je vdrla italijanska pehota ob tretjem napadu v naše jarke pri Zagori, a je bila nemudoma zopet vržena iz njih.

V goriškem območju se je vzdrževal močan ogenj iz topov podnevi in se je proti kritjem naših strelcev na višini Podgora do velike ljutosti povišal.

Na Dobrdoški visoki planoti je tudi včeraj naskakovala sovražna pehota gore Sv. Mihaela. Krvavo so bili odbiti trije napadi. Le enkrat se je posrečilo sovražniku, da je vdrl začasno v naše postojanke. Srčen protinapad našpolka št. 43 ga je povsod vržel nazaj. Gora sv. Mihaela je prej kot slej trdno v naši posesti.

Tudi sicer so se izjalovili vsi proti Dobrdoški visoki planoti naperjeni napadi sovražnika ob trdovratni vztrajnosti hrabrih branilcev. Številni celi dan se ponavljajoči sunki italijanske pehote so se skoraj vsi končali z nerednim begom napadalca.

»Zdaj — ali nikoli« so si mislili italijanski poveljniki, hoteči izravnati izgube svojega srbskega zaveznika. Za odgovor jim je zahlicala naša armada s svojim jeklenim odporom. »Nikoli!« Glavna napadalna sila, ki so jo imeli Italijani pripravljeno za 3. obsežno bitko — je zlomljena. Samo v soboto (23. oktobra) so imeli Italijani nad 30.000 mrtvih in ranjenih. To število se je pozneje podvojilo. Mnogo jih je bilo tudi ujetih. V Ljubljano so zadnje dni pripeljali čez 2000 ujetnikov.

Uradno poročilo 24. oktobra:

Slošna bitka ob Soči traja dalje.

Včeraj so se raztegnili boji pehote, ki so se bili s tako ljutostjo, da ji ni zglede, tudi na goriško območje. Zopet so se zlomili vnaši sovražnika s strašnimi izgubami povsod na vztrajnem odporu naše hrabre pehote, ki je našla v mogočnem učinkovanju topov izvrstno podporo.

Italijanski roparski napad spremljajo sunki močnih sil proti tirolski bojni črti. Visoki planoti Folgarija in Lavarone se nahajata pod ljutim ognjem artiljerije.

Več italijanskih pehotnih divizij napada bojno črto v Dolomitih.

V bovškem kotlu in v ozemlju Krna je podvzel sovražnik predvčerašnjim še posamezne brezuspešne sunke in napadalne poizkuse, nato je boj nonehal.

Proti bojni črti na Mrzlem Vrh do tolminskega območja so še vedno naperjeni obupni napori Italijanov. Osobito višino zahodno od Sv. Lucije nenestano napadajo. Alpinci so bili tu vdrl v mal kos bojne črte. Hiter protinaskok našpolkov št. 53. in 86. jih je v kratkem vržel iz nje.

Tudi v odseku ob Soči med Tolminom in goriškim območjem, kjer so se osobito ljuto borili pri Plaveh, sovražnik ni mogel nikjer prodreti.

Pred goriškim območjem se je bilo že predvčerašnjim izjalovilo več napadalnih poizkusov proti gori Sabotin. Včeraj so po

Opustošenje 22-centimeterske granate.

je bil ogenj zlasti na Dobrdoško planoto. Italijanska pehota je bila povsod odbita: v ozemlju Krna, pred tolminskim območjem, pri Sabotinu in Sv. Mihaelu in vzhodno od Vermigliana.

Večji boji so se razvili 19. oktobra tudi na Tirolskem. Naše čete so odbile dva napada pri Tre Sassi in na visoki planoti Folgarija; v Judikariji so se naši umaknili na glavno obrambno črto. (Judikarija je dolina v južnih Tirolah, zahodno od Rive).

Največja ofenziva, kar jih je bilo na italijanskem bojišču. Pretečeni teden so gnali italijanski poveljniki vse svoje sile v ogenj. Udeležene so bile vse armade — morda vsega skupaj do 800.000 mož. — Naši vztrajni brambi čast in občudovanje; avstrijske čete so morale prestati ogromne napore in prenesti velikanske težave, da so zadržale in zopet odbile silne napade. Vsi približevalni poskusi sovražne pehote, ki je po celodnevem topniškem ognju (ob soški fronti) prešla na napad, so se izjalovili v ognju naših čet in topov. Italijani so morali na fronti od Kobarida do Tolmina

liči. Tudi napadi na Mrzli Vrh so bili zelo krvavi. Na gori Sv. Mihaela so bile vdrl sovražne sile v kritja naših strelcev, naš protinapad jih je vržel nazaj, deloma so bili pa pomandranji. — Vidi se, da je tretja bitka ob Soči veliko ljutejša in veliko bolj krvava od prvih dveh.

Italijani odbiti — to je kratka vsebina strašnega vojnega divjanja preteklih dni. Ranjenci pripovedujejo, da se ne da povedati in popisati, kar so doživeli; pristavljajo pa, da imajo Italijani ogromne izgube in sicer v razmerju z našimi 5 proti 1.

Naj sledi uradno poročilo z dne 23. oktobra:

Ko je 22. oktobra napočil dan, so pričeli Italijani skoraj ob celi primorski bojni črti s svojimi najsakrajnejše ljutimi napadi.

Kakor v prejšnjih dneh bitke so bili tudi včeraj vsi italijanski napori zaman. Okoli poldne se je na strminah Javorčka izjalovil močan sovražni napad, ki je došel na nekaterih točkah do lastnih postojank.

Na Krnu, na Mrzlem vrhu in v osta-

nočni italijanski artiljerijski pripravi zelo izdatne italijanske sile pričele napadati to nadvladujočo goro in v smeri proti Oslaviji. Boj se je končal s tem, da so naše čete vse postojanke trdno obdržale.

Ob robu visoke planote Dobrdob traja bitka dalje v odseku med Majnico in Griže Brdom z nezmanjšano silo, v južnem odseku je potekel dan in noč mirnejše. Vedno s svežimi silami započeti napadi sovražnika so se popolnoma izjalovili.

SERBIJA V OGNJU.

Počasi — pa gotovo. Naše čete imajo v Srbiji najtrdovratnejšega in najvztrajnejšega sovražnika, zato si morajo priboriti vsako ped zemlje z najhujšim naporom. Napredek je pa siguran. Do 20. oktobra so avstrijski vojaki zasedli večinoma že vso Mačvo ter došli pred Šabac. Čete generala Kövesza so si osvojile Ripanj (južno od Belgrada), c. kr. čete pa Obrenovac. Južnovzhodno od Gročke (blizu Ripnja) je bilo zavzetih več važnih, utrjenih srbskih postojank. V dolini Morave, Mlave in Ralje južno od Požarevca si je nemško vojaštvo že precej pomaglo naprej.

Ob Moravi. Na obeh straneh spodnje Morave prodirajoče nemške sile so dospale v bližino Palanke in do Petrovca v dolini Mlave.

Šabac zopet naš. V Mačvi je prodiranje že 19. oktobra toliko napredovalo, da je ta lepi in rodovitni kos srbske zemlje zaseden, Šabac osvojen, vsa Mačva pa očiščena sovražnika. Na vseh drugih črtah pa in nemške vojne sile stalno, a previdno prodirajo. Osvojena je že druga srbska obrambna črta.

Plen v Belgradu. V belgrajski okolici so naši vojaki uplenili velike množice goveje živine in prešičev; v belgrajskih utrdbah pa so našli velikanske zaloge živila: riža in krompirja.

Prehod čez Donavo pri Oršovi. Pri Oršovi preveljane skupine so prepodile sovražnika iz gorovja vzhodno od Kladova, ki leži na nasprotni strani Turn-Severina.

Od Palanke čez Jasnico. Armada generala Kövesza je vrgla srbske čete blizu Palanke čez reko Jasenico. Iz velikega števila pokopanih Srbov se mora sklepati, da je imel sovražnik hude izgube.

BOLGARSKI USPEHI.

Hitro in krepko. Bolgarske čete so prodrle na celi črti na srbsko ozemlje. Obmejni mesti (vzhodno od moravske doline) Zaječar in Knjaževac bosta kmalu v bolgarskih rokih.

Mesto Vranja zasedeno. Velike važnosti je padec Vranje, kajti to mesto leži na železniški črti Skoplje—Niš. Srbska armada v macedonskem ozemlju je tako odrezana od srbskega severnega bojišča; dovoz iz Soluna onemogočen. Angleže je ta novica silno poparila. Vranja loči Staro Srbijo od Macedonije.

Vpad v Macedonijo. Tudi iz Strumice proti Vardarski dolini so jo udarili Bolgari ter nen pričakovano hitro vzeli Radovič in Štiplje (Štip — Istib). Tu Srbom niti francoske čete, ki so posegle v boj, niso mogle nič pomagati. (Štiplje leži na južnovzhodnem robu Ovčepolja, kjer so bili v prvi in drugi balkanski vojski vroči boji.)

Boj za Piro. Piro je utrjeno mesto ob železnici Niš—Caribrod—Sofija. Osvojenih je bilo že (19. oktobra) več fortov. Pričakovati je bilo, da se bo trdnjava dalj časa branila, toda že v nedeljo smo zvedeli, da so jo zasedle hrabre bolgarske čete. — Bolgari prodirajo proti Nišu in proti Bitolju.

V Macedoniji novi srbski porazi. Vidi se, da so bili Srbi v Macedoniji slabo pripravljeni. Bolgari hite od kraja do kraja. Od Egri Palanke so prodrli ob železniški progi do Kumanovega; mesto so zasedli 20. oktobra. Tu so zopet pretrgali zvezo s Skopljem. — Od Štipa naprej so prodrli do reke Vardara ter osvojili mesto Veles. — Isti dan so bili Srbi vrženi tudi izpred mesta Negotin blizu romunske meje.

Velikanski plen Bolgarov. V mestu Vranja so uplenili Bolgari 2 milijona patron, za 1 milijon tobaka, za pol milijona zdravil in sanitarnih potrebščin, 52 vagonov idr. Srbov so ujeli čez 3000.

Vsled zmage pri Kumanovu je Nova Srbija odrezana od svoje matere dežele. Južovzhodno od Strumice so bili francoski polki z angleškosrbskim priveskom vrženi čez reko Vardar. — Niš urno izpraznjujejo. Tudi vojne ujetnike spravljajo proč. Preselejo jih naprej v Mitrovico, odtod pa baje v Črnogoro. — Oblasti so se preselile v Prizren, da lahko zbeže v Albanijo ali pa Črnogoro, če bi bila Srbija premagana.

12 francoskih in angleških ladij je 21. oktobra obstreljevalo bolgarsko obrežje zlasti neutrjeno mesto Dedeagač. Streljanje je trajalo od ene ure do noči.

RUSKO BOJIŠČE.

V severni Volhiniji so bili boji v okolišču srednjega Styra. Severovzhodno od Derazna je sovražnik štirikrat naskakoval naše postojanke, a vselej brez uspeha. Pri Čartorijsku so prišli Rusi deloma na zahodni breg reke Styra. Boji so bili tudi pri Rafalovki. Ujetih je bilo v tem odseku kakih 600 Rusov.

Južno od Rige so nemške čete z naskokom zasedle več ruskih postojank in dospale do Dvine vzhodno od Borkovca.

19. oktober — hud dan. Kakor Italijani, tako so tudi Rusi ta dan pritiskali z vso razpoložljivo močjo. Gori ob Styru pri Kolkah so se navalile ruske čete z nenavadno jakostjo, a položaj je ostal neizpremenjen. Ob reki Putilovski je neka skupina 49. pp. demolirala neki ruski oklopni vlak ter zajela mnogo plena. (Putilovka je reka, ki teče v znanem trdnjanskem trikotu; Kolki mesto ob Styru, severovzhodno od Lucka.)

Boji večjega obsega so bili 19. oktobra severno od Kolkov pri mestu Čartorijsku ob reki Styru. Rusi so pritiskali z veliko premočjo; en del nemške divizije se je umaknil ter izgubil šest topov. Drugi dan so nemške rezerve napravile protinapad od treh strani in sovražnika vrgle nazaj. Tekom štirih dni je bilo ujetih ob Styru 3600 Rusov.

Boji za prehode čez Styr. Rusi so z velikimi silami poskušali pomagati svojim balkanskim prijateljem na ta način, da so napravljali na severovzhodu dosti dela avstrijskim in nemškim četam. Fronta severno od spodnjega Styra do močvirja Poljesje

je bila pozorišče ljutih bojev. Rusi so naše čete z močnimi silami napadali, pa brez uspeha. Na večini točk je sovražni napad že končnoveljavno odbit.

Boji na vzhodni meji Galicije. Pri Novem Aleksinjecu so pritiskale prejšnji teden nove ruske sile ter je bilo treba črto za tisoč metrov nazaj umakniti. Vsi nadaljnji napadi proti Založcem so bili zastojni.

Pri Dvinsku. Severovzhodno od Dvinska so vrgle nemške čete sovražnika z velikimi izgubami iz njegovih postojank. Ujetih je bilo 2940 navadnih vojakov in 18 častnikov.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Nove priprave. Švicarski listi vedo, da se pripravlja na francoskem bojišču nova ofenziva, ki bo še bolj grozna, kakor prva dne 25. septembra. Francozi upajo z gotovostjo, da prodro nemško fronto. Po drugi plati pa čujemo, da je ofenziva na zahodu končana in ustavljena. Sovražniki se tolažijo, da so vse žrtve poplačane s tem, ker so Rusi razbremenjeni. — V zadnjih dneh se je čulo le bolj o malih spopadih.

NA MORJU.

Veliko križarko »Prinz Adalbert« je z dvema streloma potopil neki sovražni čoln-potapljač pri Libavi. Rešen je samo del posadke. — Neki nemški podmorski čoln je 20. oktobra potopil pri otoku Wight neko angleško prevozno ladjo. — Blizu Soluna je bil pogreznjen angleški prevozni parnik »Marketti«; z ladjo se je potopilo 1000 angleških vojakov.

Tedenske novice.

Za kanonika kolegiatega kapitelja v Novem mestu je imenovan postojnski dekan č. g. Frančišek Erzar. — Bivši postojnski dekan č. g. Frančišek Gornik, ki je živel nekaj let v pokoju na Velikem Ubelskem, je pa umrl dne 19. oktobra. Star je bil 62 let.

Zahvalno in prošensko vojno procesijo so imeli v nedeljo dne 17. oktobra na Dunaju. Navzočih je bilo do 30.000 vernikov. Pri procesiji, ki jo je vodil kardinal Piffl, so bile navzoče tudi vojvodinja Cita, Marija Jožefa in Marija Anunciata. Pri cerkvi sv. Štefana se je pridružil tudi prestolonaslednik Karel Franc Jožef.

Avstrijski cesar — za vojno posojilo. Cesar je dal podpisati na III. vojno posojilo 20 milijonov kron.

III. vojnega posojila je podpisala »Zadružna zveza« v Ljubljani 200.000 K; »Gospodarska zveza« pa 40.000 K. — General Borojevič je zopet podpisal 100.000 K vojnega posojila, vsega skupaj pa že četrta milijona.

Cerkveni zvonovi. Dunajski škofijski list piše, da bo država splošno zahtevala cerkvene zvonove za vojne namene. Izvzeti bodo le zvonovi, kateri se neobhodno rabijo za božjo službo in pa zvonovi spominske ali pa umetniške vrednosti. — Umevno je, da jih nadomeste pozneje — v miru — z novimi.

Deželni šolski nadzornik. Cesar je imenoval za dež. šol. nadzornika na Kranjskem c. kr. profesorja in kateheta dr. Mihaela Opeka.

Oprostitev od vojaške službe. C. kr. vojno ministrstvo je določilo, da se za zimsko dobo lahko oproste vojaške službe tisti, ki jim je oskrbovati najmanj 25 glav živine. Prošnje se morajo vložiti na okr. glavarstvo.

Laški ujetniki v Ljubljani. V soboto, 23. oktobra so pripeljali mnogo ranjencev, zraven pa tudi okrog tisoč italijanskih ujetnikov v Ljubljano.

Smrtna kosa. V Litiji je umrla mati g. župana Brica, Franciška Bric, stara 62 let. N. v m. p.

Slovenske begunce bodo premestili iz Gmünda v Bruck. Prvi vlaki so jih peljali 22. in 23. oktobra.

Za božičnico vojakom, ki bodo letos o Božiču še v vojski, je podaril naš cesar 10.000 K.

Millijonsko podpisovanje vojnega posojila. Ogrski škofje so zopet podpisali velikanske svote III. vojnega posojila in sicer: škof Széchenyi 1 milijon 250 tisoč; kardinal Hornig en milijon, kardinal Czernoch en milijon, njegov stolni kapitelj poltretji milijon kron.

Rokomavharja na Dolenjskem, ki sta streljala na orožnike v radeških hribih, sta se klatila zadnji čas oborožena po škocijanskih hribih. Zavežišče sta imela pri nekem sorodniku na Seleh pri Bučki. Ubijalca sta neki štrukelj iz šentrupertske občine in Martin Zupet iz bučenske župnije. Obema so na sledu. Dne 17. oktobra ju je zasledovalo 12 orožnikov, ker je bilo znano, da imata lumpacija skrivališče in potuho v hiši Zupetovega strica na Seleh pri Bučki. Pritepla sta se šele ob tričetrt na 12 ponoči. Na klic orožnikov »Stoj!« se je čul strel, ki je zgrešil. Tudi orožnik ustrelil in obstrelil Zupeta; vendar sta jo potepuha še odpetala. Na licu mesta sta pustila orožniško puško. — Pri Zupetovem stricu so našli več orožja. Strica so zaprli.

Orožnik Ign. Intihar, ki sta ga ubijalca štrukelj in Zupet v Radečah obstrelila, je v ljubljanski garnizijski bolnišnici in bo ozdravel.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Razne novice.

Koliko ozemlja so pridobile, oz. zasedle zavezniške čete? Površina zasedenega sveta meri okroglo 300.000 km², ali skoraj toliko kakor vsa Ogrska s Hrvaško in Slavonijo, ki merijo 324.851 km²; ali pa kakor polovica Avstro-Ogrske (624.858 km²).

Bivši minister zunanjih zadev grof Berchtold služi kot vojak (konjeniški stotnik) na goriški fronti in se pridno uči slovenščine.

Na Grčijo pritiskajo... Na vse pretege se trudita Francija in Anglija, da bi pridobili Grčijo zase in za Srbijo. Pretenja in rotenja ni ne konca ne kraja. Bolgarsko časopisje sodi, da Grška v nobenem slučaju ne bo nastopila proti Bolgariji, ampak da bo Grška zaenkrat še čakala. Kadar pa dospejo bolgarske čete do Niša, bodo Grki zasedli solunsko železnico ter prodrli v Albanijo, kjer lahko svoje ozemlje še povečajo. Med grško in bolgarsko vlado se vršijo pogajanja, naj poda Bolgarija primerno jamstvo, da bo v vsakem slučaju varovala sedanje grško posestno stanje. — Angleška je ponudila sedaj otok Ciper, če bi Grčija udarila skupno s Srbijo. Grčija je baje to ponudbo odkonila.

Novo železnico so Rusi zgradili s pomočjo 10.000 ujetnikov iz Petrograda do pristanišča Ekaterina v Severnem ledenem morju. Luka je baje celo leto prosta ledu. Otvorjena bo železnica početkom novembra.

Stroški prvega vojnega leta. Vojska bo Avstro-Ogrsko in Nemčijo veliko manj obremenila, nego države četverosporazuma. Zraven pa je pomniti, da bo skoraj ves denar, ki gre za vojsko, ostal pri nas doma, med domačimi podaniki. Avstro-Ogrska je porabila dvojno vojno posojilo — nekaj čez 7 milijard kron, in razpoložljive kredite, ki so bili potrebni za prve tedne sedanje vojske. Sedaj pride na vrsto III. vojno posojilo. — Nemčija je najela trojno vojno posojilo, ki je doneslo čez 25 milijard mark. S to velikansko vsoto bo izhajala do pomladi. — Največje izdatke v prvem vojnem letu je imela Anglija: — 31,2 milijard kron; Rusija 25,2 milijard kron, Francija 21 milijard. Skupni stroški, ki jih je imela ententa, če prištejemo še Italijo, znašajo okroglo 91 milijard kron, Avstro-Ogrska in Nemčija pa dobro polovico tega.

Obsojeni ovaduh. Župnika č. g. Vurkelja iz Dobja pri Planini na Štaj. ter nadučitelja R. Knafliča so bili trije ondotni posestniki obdolžili še lani srbofilstva in izdajstva. Proti župniku je bila tožba ustavljena, nadučitelj je bil oproščen. Ob po krivem preganjanja gospoda sta nato vložila proti ovaduhom tožbo radi prestopka razžaljenja časti. Vsi trije so bili obsojeni in sicer Ivan Detona, trgovec in gostilničar na tri mesece, Dernač Franc na dva meseca, Frece Karel pa na 6 tednov zapora, vsi z dvema trdima ležiščema in z enim postom na teden.

Predmeti proti mrazu za vojake na bojišču. C. in kr. etapno višje poveljstvo je v svrhu enotnega ravnanja odredilo, da se darovani predmeti za obrambo proti mrazu ne smejo pošiljati neposredno armadi na bojišču, temveč da je taka darila od-

dati nabiralnici c. in kr. vojnookrbovalnega urada v Ljubljani (c. kr. deželna vlada, Simon Gregorčičeva ulica 20, pritličje).

Ponarejeni stokronski bankovci. V raznih večjih avstrijskih mestih krožijo v prometu ponarejeni stokronski bankovci. Papir ponarejenih stokronskih bankovcev je tako lahek in cunjast, da se na prvi hip lahko razločijo od pristihih. Že tudi v Gradcu krožijo ponarejeni stokronski bankovci. Torej pozor!

Obsojeni sleparski vojaški dobavitelj. Vojaški dobavitelj žid Evgen Kupier v Debrecinu na Ogrskem je zalagal armado s kruhom. Ker je bila rženi moki tudi pridjana pokvarjena moka iz fižola in krompirja, je vsled zavživanja zdravju škodljivega kruha zbolelo več vojaških oseb. Vojaško sodišče je prisodilo sleparskemu vojaškemu dobavitelju štiri leta težke ječe in ga vrhutega še obsodilo na denarno globo 4000 kron. Vojaška dobavitelja žida Jeremija Engel in Izidorja Halterja je pa obsodilo vojaško sodišče vsakega na eno leto težke ječe in na denarno globo po 2000 kron, ker sta zalagala armado s pokvarjenim senom.

Velike izgube. Ruski list »Ruskoje Slovo« poroča, da so Srbi ob junaški bitki Belgrada izgubili 10.000 ljudi.

Železni križ I. in II. razreda je podelil cesar Viljem bolgarskemu kralju Ferdinandu.

Do zadnjega se je držal... Iz Bukarešte se poroča: Ko so avstrijsko-nemške čete zasedle Belgrad, ni veliko manjkalo, da ni prišel srbski prestolonaslednik Aleksander v avstrijsko ujetništvo. V zadnjem hipu se mu je posrečilo uiti. Srbi so branili s skrajno srditostjo svoje glavno mesto in prestolonaslednik je poveljeval in vztrajal do zadnjega. Šele ko so udrle avstrijske čete v notranje mesto, je začel misliti na beg. Komaj 10 minut, preden so vkorakale prve čete v mesto, je zapustil prestolonaslednik v spremstvu nekega angleškega stotnika mesto. Več častnikov njegovega štaba, ki so poveljevali srbskim četam ob Donavi, se ni moglo več rešiti. Skoraj vsi so bili ujeti, nekaj jih je pa padlo.

Dopisi.

Bled. Dne 7. novembra 1915. ob devetih dopoldne priredi obrtna zadruga vajensko preizkušnjo v pisarni zadrugne bolniške blagajne na Bledu (Blejski Dom). Vsi vajenci, ki so učno dobo že prestali in nameravajo napraviti preizkušnjo, naj vložijo pismo prošnjo na obrtno zadrugo na Bledu najkasneje do 1. novembra 1915. — Vložiti pa smejo prošnjo tudi oni vajenci, ki jim še manjka pol leta do poteka učne dobe. Prošnja je kolka prosta. Pristojbina znaša K 5. Oprostina K 6. Vajenci nečlani zadruge na Bledu plačajo K 12 pristojbine. Leopold Lebar, načelnik.

Iz Rafolč. Na severnem bojišču se je posebno odlikoval tudi slovenski junak Tomaž Pogačar (17. pp. 3. stot.), star 38 let in oče enajstih otrok. Doma je z Dobrave, fare Cerklje na Gorenjskem. Pred vojsko je bil tovarniški delavec na Jeseni-

zah. Sam piše takole: »Dne 14. junija t. l. sem bil poslan na patruljo, da kaj poizvem o sovražnih postojankah. Ko opravljam svojo nalogo, naenkrat zapazim, da prihaja proti meni ruska patrulja, obstoječa iz petih mož. Kaj storiti? Mislim si, pogum velja; pastji za domovino ali pa zmagati. Prav hitro se pripravim za boj, in nastavim puško. Ko pridejo bližje, sprožim. Strel za strelom je zadeval, Rusi so ostali na mestu; niti eden ni ušel. Katerega sem vzel na muho, se je zvrnil ko snop. Ko dokončam krvavo delo, poberem puške, jih nesem poveljniku naše stotnije, ki sem od njega prejel 20 kron nagrade. Še isti dan, ko sem opravljal stražno službo, zaslišim klicati na pomoč. Hitro se odpravim tja, odkoder je prihajal klic. Tu vidim, da neki Rus davi našega kadeta. Planem tja in začnem udrihati po Rusu. Kadet je bil rešen smrti. Bil mi je iz srca hvaležen, zato me je pa priporočil za odlikovanje. Bil sem ves iznenađen, ko me je nekega dne poklical poveljnik in mi je pripel na prsi srebrno svetinjo prve vrste; zraven sem bil pa še od navadnega vojaka povišan za desetnika. Za srebrno svetinjo bom vlekel vsaki mesec 15 K.« 20 K, ki jih je dobil za ruske puške, je poslal ženi; čez nekaj časa pa 35 kron. Pisal ji je, da ji bo vsaki mesec pošiljal, ker tam mu denar nič ne koristi. Toda ni mu bilo usojeno, da bi se še bojeval za domovino, kakor je želel; kajti že več ko en mesec je minilo, odkar ni od njega nobenega pisma, dasi je popred večkrat pisal. Eden njegovih tovarišev je naznanil ženi, da je bil od Rusov ujet. — Iz ruskega ujetništva se je oglasil Franc Tekavc, sin zidarskega mojstra iz Rafolč. Pisal je očetu, da se nahaja v ujetništvu zdrav, in da dela pri nekem grofu. Tako jih je iz naše občine že pet v ruskem ujetništvu: Jakob Gerčar iz Dupel, Jožef Jeretina, Jožef Barle, Jožef Štiren, Franc Tekavc iz Rafolč. Pogrešata se pa Matevž Breznik, ki že od začetka vojske ni pisal, in Anton Iglič, ki je ravno pred enim letom odrinil na bojišče. Ranjena sta bila na južnozahodnem bojišču Jernej Dolinšek in Tomaž Rihtar oba od 27. pp.

Dunaj. Mesečni shodi za slovenska dekleta na Dunaju bodo vsako prvo nedeljo v mesecu ob pol štirih popoldne, in sicer v avguštinski cerkvi, L. okraj, Augustinerstrasse 7. Prvi shod bo v nedeljo, dne 7. novembra.

Listek

Večna luč.

J. Š. B.

(Konec.)

Zdelo se je, kakor da so na mnogih obrazih napisane vse groze, ki so jih pretrpeli in doživeli, kakor da jih zasleduje senca smrti iz podzemeljskega sveta prav sem do površja zemlje. Ljudje so strmeli in nemo zrlji za bežečimi. Nihče si ni mogel raztolmačiti, zakaj ta njih obupni beg.

»Kdo so to bili? — Ali jih niste spoznali?« — tako so jeli nekateri poizvedovati, kakor bi se prebudili iz sanjavega strmenja.

»Beže v Hrušice! Ne smeli bi jih pustiti; ustaviti bi jih morali in vprašati, kaj in kako je zdolaj.« Šele sedaj so se razvezali jeziki radovednežem, ženske so se pa vzajemno obmetavale z očitki, da so opustile ta posel. »Da bi jih vsaj vprašale za svoje može in sinove!«

»Kar uničena, kakor ohromela sem bila pri pogledu nanje! Mislim, da bi jih nič ne bilo ustavilo. Niso nas videli. Izginili so mimo nas kakor v megli. Zdi se mi, da je bil to Jetel z Bartošem in Kozakom. Delali so skupaj; izklesavali so nov rov daleč od drugih. — Ne bi mnogo vedeli, če bi jih tudi prašali.« — Tako so se pogovarjali in izgovarjali ljudje in obrnili so oči od teh treh človeških senc, a jih uprli iznova k zaprti ograji.

V.

Svetišče na Hrušicah je bilo na stečaj odprto. Bila je to revna, vaška cerkva, posvečena Materi božji. Cela vas je bila, kakor izumrla. Kjer je kdo bil, je zbežal k jami. Samo en človek je bil doma; ostal je in ni bežal; ni mogel. Bil je to stari župnik.

Tudi on je slišal silno grmenje, tudi k njegovim ušesom je priletela grozna vest: »Rudnik je v plamenul!« Tudi on je videl, kako se vse zgrinja v divji naglici okrog jame. Toda njegove noge so bile kakor ohromele. Tresel se je po vsem telesu in opirajoč se ob palico je segel po cerkvenem ključu in drsel k svetišču...

»Oh da,« je rekel spotoma — »tam v jami ni samo en moj sin, ampak tristo mojih sinov, moje dece, mojih faranov dela dannadan za mezdo. Vsi so moji — vsi!« In na stopnicah je padel na obraz pred Najsvetejšim in pričel silno ihteti...

»Prosi zanje, sveta Porodnica.« — to edino je bilo, na kar se je mogel domisliti njegov razburjeni, od bolesti potrti duh. Ponavljal je te iskrene besede — petkrat — desetkrat — znabit stokrat — krčevito lomeč svoje stare, žilave roke...

»Pri svojem božjem Sinu prosi za nje,« je molil zopet in zopet...

Naenkrat se mu je zazdelo, da ni sam.

Dvignil se je. A glej — trije možje — čudoviti — napol oblečeni — bos. — Iz nog in ramen jim je vrela rdeča kri. — Čemeli so sklonjeni tu zraven na oltarjevih stopnicah... Ležali so kakor mrtvi, toda niso bili mrtvi.

Župnik je hitel k blagoslovljeni vodi in umil njihov obraz; izpregledali so in vstali...

Kozak se je dvignil prvi ter snel svetilko, večno luč. Stari Jetel je pa namesto nje lastnoročno obesil za obesek še sedaj gorečo rudarsko leščerbo; a Bartoš je ovil okrog nje črn trak s srebrno svetinjo božje Porodnice...

In od tega časa imajo v hruševski cerkvi prav posebno večno luč: rudarsko leščerbo, a tri rudarske rodbine skrbe, da ne ugasne ne podnevi, ne ponoči.

Silvin Sardenko:

Trikrat enajst vojnih.

Po narodnih motivih.

VII.

»Oče pismo prebero, mamka milo jokajo.«

Ah, mati! Mojih zmag se drug bo radoval, obljubljen križec moj na drugih prsah blesketal, ki niso krvavele, kot moje krvave, dokler mi ne izkrvavi — srce.

Nvesto mojih sanj objame ženin drug, obljubljen gorski dom prevzame ženin drug, ki ni za dom umiral in ne za čast deklet, kot jaz sem šel za dom in rod umret.

VIII.

»Ta zelena vejica tvoja je odejica.«

Vojna vlada. Ti pa v tihi spiš gomili. Grob je grad, ki vanj nemili grom ne vpada.

Tam po tiru vojsko vozijo topovi. Ti pa sanjaš pod cvetovi sen o miru.

IX.

»Kugelca prileti, fantič pa obleži.«

Kaj ni bil vaš? Nikogar ni, da misli nanj, nikogar ni, da moli zanj en očenaš.

O, vas iskal poslednji je njegov pogled, za vas poslednji mu trepet zatrepetal.

Le šum lesov — večernih ros vesel pastir — je dahnul vanj poljub in mir in blagoslov.

Kdor izmed vas zasliši taješ šum lesov, naj spomni se na grob njegov — vsaj tisti čas.

X.

»Daleč je, strah me je: Kje bom jaz našla te?«

Nebo en sam snežen oblak, udira v snegu se korak.

Nikjer ni stéze med sneгови, le drobna sled čez kraj snežen... Na polju križ stoji lesen.

»Pod njim tvoj mož,« so rekli vdovi

Vsa tiha plan, vsa dolga plan
en sam mrtvaški pajčolan.

Kako ste rekli tolažniki:
»Da bol prestane vsaka se?«
Smrt zvestega moža pa ne.
Nevedni vaši so jeziki.

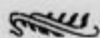
Poljé en sam snežen zamet,
zastira vdovi se pogled.

Tam križ in grobl Kot prošnja živa
ob križu žena vztrepeta:
»Kjer mojega že pol srca,
še tega pol naj tam počiva.«

Nebo en sam snežen oblak,
in svet en sam brezkončen mrak.

Ob zori je na skalnem robu
zasvetil solnčnojasen dan,
Kot angel v marmor izklesan
klečala vdova je na grobu.

Nebo en sam vesel smehljaj:
Kako si sladek sveti raj!

Šlike in črtice z bojišč.

Iz taborišča ruskih ujetnikov.

Vrli, dragi »Domoljub«! Veliko poučnega in bodrilnega nam prinašaš tudi v teh usodepolnih dneh. V znak : težnosti in ljubezni do domovine, ki jo uprav sedaj še bolj cenimo, sprejmi nekaj vrstic tudi od nas slovenskih vojakov, ki stražimo ruske vojne ujetnike v Marchtrenk-u na Gorenje Avstrijskem. Ko smo prišli proti pomladi sem gori, je bilo v tem okraju samo eno, že precej veliko taborišče. Sedaj se pa napravljajo že tretje, tako da bo v teh »magacinih« prezimilo lepo število ruskih »medvedov«. V tem položaju se dobro počutijo, kar sami večkrat izražajo. Kljub temu jih bo treba tudi v ostri zimi čuvati noč in dan, kajti lahko se kateri po sanjah o svoji domovini »zbudi«, pa bi ga luna nosila, čeravno ne predalet. Naj omenimo, da nas mimogrede marsikateri vpraša: »Pan, skoro spokoj?« Pa dobro je, da se molči, saj s tem se tudi odgovori. Rusi naj to vprašanje rešujejo po svoji vesti. — Radoveden bi bil kdo, kako se nam vojakom godi. No, po večini nam nič hudega ni — z ozirom na one na fronti. Le zima nas nekaj straši. Službo imamo vsakih drugih štiriindvajset ur; v cerkev hodimo vsako drugo nedeljo v kompaniji. Tako živimo dokaj mirno, enolično življenje, ki je pa tudi mi hrepnimo premeniti v — srečen mir. Pozdrav tukajšnjih Slovencev: Bog z namil!

Poveljniki vojev odločujejo . . . Pratorščak Joško Ilc, član »Zarje«, leži rajen v bolnišnici v Chrudimu. Življenje v bolnišnici opisuje svojemu prijatelju takole: . . . No, sedaj pa malo naš špital! Če bi bil jaz zdrav, bi bil prav rad tukaj. Postrežba dobra. In tovariši! Eden je siten, drugi ne more nič potrpeti in stoka celi dan; tretji leži in se ne oglasi; moj sosed igra na gosli in kitaro in prepeva, drugi mu pomaga. No, ubija se čas. V špitalu trpi dan pač 48 ur. In rane! Eden jo ima na nogi, drugi je s prestreljenimi prsi, tretji ima

strto roko, v kotu leži eden s strelom v glavo. Večinoma smo sami poveljniki vojev. — To ti je namreč najbolj in največja sirota pri kompaniji, če hoče rešiti svojo nalogo kot se zahteva. Izpostavljen je v prvih vrstah največjemu ognju, pri šturmu ti je zopet v prvem napadu. Če on ostane, vse ostane. In to pričajo sezname izgub, to ti priča, če se ozreš po bolnišnicah, vsaka oficirska soba. Povsod kadet. Četa — regiment, ki ima dobre poveljnike vojev, ima vedno lepe uspehe. Seveda je tudi od drugih marsikaj odvisno; a naj bodo drugi komandanti še tako izvrstni, če so poveljniki vojev kukavice, je vse zastoj. Jaz sem se vedno držal principa »čemu se drukati?«

— Usoda! Prvi naskok sem vodil v Volhiji nad Luckom proti Rovnu na kolodvor; drugi iz Lucka. Padal je dež; — prodirali smo skozi gost močvirnat gozd — nad našimi glavami se je križal artiljerijski dvo-boj. Kako mahnega se čutiš v takem položaju. Slišiš šrapnel, slišiš granato; vsak čas zadenemo na artiljerijskega sovražnega opazovalca, in padalo bo v naše rojne vrste. Previdno naprej! Na robu gozda smo. Rusi gredo preko železnice — 100 korakov razdalje. Mi streljamo. — Ne dolgo. Le naprej! Vse se dvigne, bajonet pripravljen — divji hura! — Rusi proti nam; na tri korake Rusi roke kvišku — udajo se! Zanimiv je bil zame trenutek, ko gre Rus nadme z bajonetom. Že je blizu. Dvignem pištolo — to sem imel vedno za take prilike z 10 naboji v desni roki — in siromaku je upadal korajža. Puško vrže proč in dvigne roke. Pravzaprav bi da bil moral kaznovati s kroglo, ker je mislil, da nimam orožja in se ne bom mogel braniti. Brez izgub smo imeli ta dan krasen plen: 2 lokomotivi, 2 strojni puški, navadnih pušk (japonskih) vse polno, 96 železniških voz z opravo za kolodvor. Rusi so se hoteli umakniti in vzeti s seboj opravo kolodvorov. Dobili smo 4 lepe konje s popolnoma novimi komati. In kaj še vse drugega, celo sam ne vem. Bili smo pohvaljeni! To je za vojaka veselje! Rusi so imeli pripravljene že za večerjo prešiče. Te so nodavili naši Bošnjaki in si privoščili dobro večerjo. Sploh se redkokje tako dobro živi, kot smo mi živeli v tem času v rojni črti. Cela sela so bila polna živih stvari: prešičev, gosij, kokošij in rac; tuintam smo dobili kako tele; ljudje so vzeli le govejo živino s seboj in — šli. In naši kuharji so dobro skrbeli, da se nismo pritoževali. Naš oficirski kuhar pri 2. kompaniji je bil preje v civilu hotelski kuhar na Reki. Kaj vse nam je napravil! Fini panrikaš, guljaš, pečenke z najrazličnejšimi francoskimi in angleškimi imeni, vsak dan močnato jed itd. itd. — Kak razloček potem, ko sem bil ranjen! Stradal nisem še nikdar toliko kot 11 dni na potu in 4 dni v špitalu v Lucku. Človeku se je zdelo, da je za napotje in nadlego vsakomur. Sicer se pa, ko se pride v bolnico — redno — vse pozabi; le spomini še ostanejo in na na telesu poznaš, kaj se je s teboj godilo.

»Straža.«

Tudi hudo — mine.

Bojišče, 26. sept. 1915.

Vojak Jernej I. iz Vomberga pri Cerkljah piše očetu:

Dragi oče! Dobil sem dva Vaša pisma in sem bil vsakega vesel, kajti ako je človek tako daleč od rodne zemlje, je vesel vsake vrstice od doma.

Pisal sem zadnjič pred bojem misleč, da je to zadnja moja karta, ker smo imeli potem hud boj; ali vendar sem ostal še živ, čeprav je padlo dosti vojakov in tudi mojih tovarišev na obeh straneh. Tovariš na moji desnici je padel, ko smo bili v rojni vrsti; na levi je bil pa hudo ranjen. Oba sta bila gospodarja-kmeta, eden (mrtev) iz Medvod, drugi pa iz Tržiča. Meni je bila dum-dum-krogla puško iz rok izbila. Res se moram zahvaliti Vsemogočnemu, da sem ostal nepoškodovan. Med bojem se je pa zraven še ploha vtila, da smo bili vsi do kosti premočeni. Dosti hudega se mora res prestati; ali — vse mine. Sedaj smo prišli v Bukovino, poprej smo bili pa pri T. v Galiciji. Zares, veliko sveta smo že videli. Kranjski Janez je prehodil že vso Galicijo in Bukovino, kajti kjer se čuti kaj hujšega, tam mora biti Kranjski Janez. Znanec je tukaj še nekaj; nekaj smo jih pa zdaj dobili. Ja, da bi bil že enkrat konec te vojske in da bi prišli še enkrat živi in zdravi skupaj, to bi bilo veselje!

Molite in prosite Boga, da bi se to zgodilo! Pozdravim vse . . .

Trpljenje slovenskega ranjenca.

Budimpešta, 17. sept. 1915.

Draga sestra!

Tvojo karto sem dobil. Krasna je, in vedno lepša se mi zdi pesem o Soči. Danes¹⁾ nadaljujem popis svojega vojnega življenja. Zdaj Ti tole površno opišem; ustmeno bom povedal kaj več.

19. junij. Zjutraj ob štirih odhod iz vojne bolnišnice. Hodili smo celo dopoldne; med potjo smo pa tako prosili no hiš, kot na Kranjskem berači o Vseh Svetih. Kar po 10 jih je letelo v eno hišo. Lačni smo bili zelo; ljudje so nam radi dajali, ako so le imeli. Ko bi Ti vedela, kakšen kruh so imeli to leto v Galiciji, se razjokaš. Ob eni uri pridemo na kolodvor v Obertin. Kar nas je peš hodilo, nas je bilo nad 300; z vozovi so jih pa več prineli, tako da je bil poln vlak. To so bili samo ranjenci od enega dne. Vlak nas je hitro potečnil proti Kolomeji. V vsakem vozu nas je bilo 35; tako smo bili natlačeni, kot žveplenke. Kaj bo, sem si mislil, če se bom moral en dan takele voziti. No, na mojo srečo pa pride v Kolomeji v voz polkovni zdravnik in mene, ki sem bil najbolj ranjen, vzame s seboj. Sanitejci me spravijo na voz, da se neljem v bolnišnico. Na vozu sva se vozila dva; eden je ležal, jaz sem pa spredaj sedel. Ljudi je bilo povsod v vsaki ulici vse polno, ki so prišli gledat najnovejšo ranjence. Posebno čudno se mi je zdelo, da je vsaka ženska, ki sem jo pogledal, takoj zajokala. Tako so me gledali in drug drugemu kazali, da me je postalo že kar sram in si nisem upal nikamor pogledati. Bil sem pa tudi usmiljenja vreden: roko sem imel vso golo in krvavo; toliko je bilo krvi na njej, da se ni nikjer koža videla; do komolca je bila strašno zatekla. Na hlačah in čevlju zopet polno strjene krvi, na obrazu

¹⁾ Glej »Domoljub« št. 39, str. 569

pa blata, da sem komaj gledal. Brada poraščena, shujšan pa tako, da bi mi skozi brajco lahko rebra prešel. Takega me pripeljejo v bolnico. Tu me očedijo in peljejo na posteljo. Oh, kako sem se jaz odahnil, ko sem se vlegel na mehko posteljo; bil sem truden do smrti.

20. junij. Ta dan sem pa prestal najhujše bolečine. Eno uro sem moral poslušati zdihovanje in gledati hude operacije; pri tem sem se pa še bal, kdaj bo mene kdo zažabil. Kar pride k meni 16letno dekle in mi prične z nekim žebliem suvati po rani. Tako me je že jezilo, ker se je nekako igrala z mojo rano. Ko pa prikipi moja jeza do vrhunca, pride tudi zdravnik. Roko mi denejo v mavec (gips). Kaj sem pa takrat prestal, Ti pa ne morem popisati. Dva sta me držala, da nisem iz stola padel. Deset rok je pa gips ovijalo okrog roke. To so bile bolečine! Potem sta me dve sestri peljali na posteljo. Ena je bila ves dan in celo noč pri meni; najbrž so mislili, da bom umrl, kakor je naredil marsikateri. Vročine sem imel 39,9, a se je naslednje dni znižala. Kadar sem pozneje zaslišal glas zdravnika, sem se kar stresel. Pride šesti dan. Zopet nas naložijo na vozove, in hajdi na kolodvor. O, da bi se nikdar več ne vozil tak na tem vozu! Raje bi šel peš še tako daleč. Mesto je bilo vse v zastavah, ker so naši tiste dni osvojili Lvov. Na železnici sem se to pot vozil prav lepo; samo osem nas je bilo v vozu. Drugi dan ob 10. uri zvečer pridemo v Szatmar Nemeti. V vojni bolnišnici tam je vedno do deset tisoč ranjencev. Tukaj sem pa zopet veliko prestal. Da niso ravno preveč usmiljeni, ve tisti, ki je bil tam. Osem dni smo bili v tej puščavi. Deveti dan se odpeljemo v Budimpešto, kamor pridemo ravno o polnoči. Na kolodvoru nam takoj dajo čaja, kruha in cigaret; potem gremo na električno železnico, ki nas potegne do Miscarnoki Kadiakorhaz. V tej bolnišnici sem bil osem tednov. Štiri tedne me je obvezovala mlada grofica, ki je prav zelo skrbela zame. Ako nisem prišel v sobo za obvezovanje, me je prišla k postelji iskat. In ko je šla proč v drugo bolnišnico, me je izročila drugim strežnicam. Kakor hitro me pa ta dobi v roke, je bila rana v 14 dneh zaceljena. Potem so me dali v Kobanjo. Tam nas je bilo samo 40 in smo živeli prav prijetno samostansko življenje. Ker pa niso mogli pri roki nič opraviti, so me prestavili zopet drugam. Tukaj so poklicali na pomoč elektriko. Ako mi ta moč ne iztegne desnice, potem je tudi druga ne bo. Da bi bil že vsaj enkrat rešen teh bolnic. Več kot četril leta se že valjam po madjarskih bolnišnicah in nič ne vem, kdaj bom mogel iti k svojemu polku, kamor grem rad, bom vsaj tovariše dobil. Kadar bo prilika, Ti bom opisal, kako sem kroglo slutil. Moj dnevnik bo kmalu strgan. Teško se bere, kaj ne; pa ne morem lepše pisati, ker se mi tako roka trese.

Na zdar! Te najsrčnejše pozdravlja Tvoj brat Tone Mrak, (načelnik šentviškega »Orla«).

»Domoljuba« imamo vsi radi . . .

Tudi mi, kar nas je Kranjcev se enkrat oglasi- mo v »Domoljubu« in pozdravimo vse nje-

gove čitatelje. Nas sicer ni veliko; vendar naša kri — nikjer ne »fali«! Z združenimi močmi, največ s sosednimi Štajerci, povsod preganjamo izdajalskega Laha. Zadnji čas so se polentariji večkrat približali našim postojankam, pa vselej smo jih zapodili, da so jim kar tista berzajerska peresa letela s klobukov.

»Domoljuba« imamo vsi radi in gre kar iz rok v roke do zadnjega moža; saj pa tudi veliko poroča: poučljivega, novosti in šale.

Drugače se počutimo, hvala Bogu in Mariji, prav dobro, čeravno smo na visokih pečinah, kjer v mirnem času samo divje koze skačejo. Zdaj pa nas kar mrgoli gori.

Končno pošiljamo nebroj srčnih pozdravov od vseh čitateljev »Domoljuba« in kličemo: Z združenimi močmi! Vse za vero, dom, cesarja! — Hrovat Alojzij, četovodja; Šmajdak Janez, lovec; Požar Iv., podlovec; Blaž Bavec, kuhar; Štajer Fr., lovec, in drugi. — Vedno veseli vsil Na zdar!

»Korajža, jeklena volja je naše bogastvo!«

Državni poslanec dr. Lovro Pogačnik, ki služi cesarju kot častnik v krnskih skalah, piše dež. odborniku, kanoniku dr. Lampetu:

12. X. 1915.

Predragi prijatelj! Presrčno Te pozdravim s krnskega pogorja! Že cel mesec sem v skalah. Turistika in sveži zrak mi izborna deneta. Hodimo seveda največ ponoči — po »gamsovo«, če ne drugače pa po štirih. — Sicer pa se naši fantje vedejo kakor doma; jim niti ne smem preveč ukazovati, da se krijejo, ker bi izgubil na ugledu. Korajža, jeklena volja je naše bogastvo! — Lahj so 500 do 1000 m meni nasproti. Na vsa pota so zastreljeni s puškami. S kanoni so me obsipali zdaj trikrat; včeraj pošteno. Vendar imam, hvala Bogu, ves čas le enega mrtvega in kakih 12 ranjencev. Fantje so skoraj sami Slovenci. Izborni ljudje. Če hočeš vzdigniti kake darove za polk, boš storil dobro delo. Pozdravi mi iskreno g. deželnega glavarja, odbornike in tovariše!

Bog s Teboj!

Lovro.

Srbi kaj takega niso pričakovali . . .

Belgrad, 12. 10. 1915.

Slavno uredništvo! Sprejmite srčne slovenske pozdrave iz našega Belgrada, kakor tudi vsi čitatelji doma na Slovenskem, in tovariši na bojiščih!

Kaj pa nismo nič čakali, ampak kar čez Donavo smo jo pod varstvom naših topov udarili in smo srečno premostili. Srbi so nas »gostoljubno« sprejeli, in mi smo se »uljudno« zahvalili. Boj ni bil posebno trd, ker kamor se Slovenci zakade, tam noben odpor ne pomaga. Puške so pokale, topovi so gromeli, strojne puške drdrale. Srbi niti od daleč niso mislili od Avstrijcev kaj takega. Dne 9. t. m. je bil Belgrad naš in mi gospodarji mesta. Seveda lačni in žejni smo tudi bili. Najedli smo se in napili ter, kar je poglavitno, tudi preoblekli v čedno perilo. Nato pa hajd za Srbi. V Belgradu me je pričela boleti desna roka; videč, da

sem krvav, sem šel na obvezovališče. Od tu smo se podali v bolnico ameriškega Rdečega križa, kjer so me obvezali in dali malo okrepčila. Ko se nas je več nabralo, smo šli na parnik. Preden smo se ukrkali, me vpraša neki višji častnik, kam sem ranjen. Povem mu, da v ramo. — »Aha, torej še lahko pazite na srbske ujetnike.« In moral sem jih postaviti v red in spraviti na parnik. Bilo jih je kakih 40. Razgovarjal sem se z njimi v hrvatskem jeziku. Jezili so se na Rusijo in pravili, kako da so jih varali, češ da so Rusi v Budimpešti in na Dunaju. Smejal sem se. Eden mi je rekel: »Da, vam Avstrijcem se mora mnogo priznati.« Ko smo prišli v neko pristanišče, sem oddal ujetnike drugi straži, mene so pa spravili na parnik Rdečega križa. Dobil sem v kabini snažno posteljo in toplo večerjo, kar se mi je neznansko prileglo. Čul sem, da jadramo proti Budimpešti. Ko nas ozdravijo, gremo zopet, kamor nas kliče cesar in domovina. Pozdrav vsem Orlom in znancom na Kranjskem. — Albin Planinec, desentnik,

Gospodarske vesti.

GOSPODARSKI IN TRŽNI PREGLED.

Velik strah je nastal po kmetih, ko se je izvedelo, da bo moral vsak kmet dati tri četrtinke svojega fižola žitnoprometnemu zavodu za našo armado in civilno prebivalstvo. Saj je znano, da je fižol za kmeta najboljša in najtečnejša hrana. Fižol je skoro vsak dan na mizi. Jedo ga med zeljem, v repo ga devajo, med krompir se spravi. V revnih hišah je še za malco dober. Zdaj so izjavili merodajni krogi, da ne bo tako hudo. Kar kmet zase rabi, mu bodo pustili. Deželna vlada je sama to pojasnilo, da se našemu kmetu ne sme preveč fižola vzeti, poslala na Dunaj.

»Reichspost« piše, naj se veliki oderuhi — menda misli bogate tovarnarje — ravno tako obsodijo, kakor mali tatovi. Drugi so že predlagali, naj se vsak, kdor nalašč skriva znatne zaloge živil, kaznuje kakor izdajalec, ker moramo v tem času vsi skupaj držati. Navadnih živil se menda tudi po mestih zadosti dobi. Na Dunaju porabijo na dan 70 vagonov žita, na vsakega pride povprečno čez 300 g. Pred vojsko so računali dnevno porabo na 40 vagonov. Ker mesa primanjkuje, se namoesti zadostna množina hrane z moko. Še v Ljubljani porabijo na dan skoro en vagon žita. Tudi krompirja je povsod veliko. Železnice ga še spraviti ne morejo. Krompirja torej ne bo zmanjkalo. Prav slabo letino za krompir so imeli na Holandskem in Francoskem. Mala Holandska je pridelala do 8 milijonov kvintalov krompirja manj kakor lani. Na Francoskem je tudi žito le srednje rodilo. Tolažijo se s tem, da imajo dosti denarja, v Ameriki pa dosti blaga.

Lepa beseda najde pot do srca. Veliki reveži so delavci in nižji uradniki v sedanjih razmerah po mestih. Njim se mora pomagati, da bodo mogli živeti. Toda razmerje naj se uredi na podlagi medsebojne zastopnosti.

Prav huda bo letos za drva. Vse leto je bilo toliko poljskega dela, da nobeden ni mogel veliko misliti na drva. Varujte jih za časa. Nad polovico drv, ki se pri nas požgo, gre za živinsko kuho. Če imaš slab kotel, se skoro toliko požge, kakor se priredi. Prešiči imajo sirovo peso prav radi. Za kuho krompirja pa napravi brzoparilnik, ki ti v par mesecih pri drvih izplača, kar si zanj dal.

Znano je tudi, da se za drugo leto pred koncem vojske ne bo dobil fosfat, ki so ga pri nas rabili z najboljšim uspehom. Tudi žlindre skoro gotovo ne bo dobili. Mogoče je pa, da se dobi nekaj kostne moke. Če jo imaš premalo, vzemi jo precej. Zadosti je pa kalijevih gnojil, kajnit in kalijeve soli. To gnojilo da polju le eno gnojilno tvarino, kali, ki učinkuje ravno tako, kakor pepel. Znano je, da po pepelu vse dobro raste. Ako je zadostna množina kalija na travniku ali njivi, napravi kali, da se ostala fosforna kislina, ki je že od prej v zemlji, boljše porabi in doseže obilni pridelek. Seveda se mora potem naslednje leto malo več fosfata ali žlindre potrositi. Naroči torej brez skrbi kalijevo sol ali kajnit, čeprav ni fosfatnih gnojil mogoče dobiti, ker boš gotovo tudi tako več pridelal. Izrabite iz istega vzroka gnojnico do zadnje kaplje. Po obilni uporabi teh dveh gnojil je obilni pridelek za eno leto zagotovljen.

Pozna se že tudi pomanjkanje živine. Telet in mlade živine je obilo, toda vedno manj doraščene živine. Za vojaščino se skoro nikjer ne more dobiti določeno število. Dne 18. t. m. je bilo na Dunaju 4284 glav govedi, torej zelo veliko. Samo s Češke je bilo 2130 glav. Plačevali so vole I 310 do 330, II 264 do 306, III 238 do 260, krave 224 do 270 K.

Debelih prešičev, pod katerimi razumejo Dunajčani vse, kar ima čez 90 kg, je zelo malo na trgu. Dne 19. t. m. so plačevali na Dunaju lepe debele prešiče 5 K 55 v žive teže. Lastniki so hoteli še več. Kupčije ni bilo prav nič do tri četrt na dvanajst. Slednjič so se pobotali, da niso Dunajčani brez mesa in zabele ostali. Jajce stane na Dunaju 19 v. V Istri je vlada zaslegla vino. Za 100 litrov plača 56 do 73 K. Na Dolenjskem je bila trgatav bolj slaba. Cena vinu je zelo visoka.

× × ×

Kmetijska šola. Na deželni kmetijski šoli v St. Juriju ob juž. železnici na Štajerskem nameravajo začeti z rednim poukom, ako se bo oglasilo zadostno število učencev. Sprejemajo se mladeniči nad 15 let stari, ki so z dobrim uspehom dovršili vsaj ljudsko šolo.

Opomba radi državne podpore, ki jo dobivajo domači mobiliziranci. Komisije za določitev vojnih podpor so dobile zopetno navodilo, da se svojcem mobiliziran-

cev ne sme odtegniti ali prikrajšati državna podpora, ako prevzamejo kako delo na polju, ker je plačilo, ki ga za to prejemajo, navadno le začasen vir dohodkov in je nujno potrebno, da se za delo na kmetih pritegne kar največ gospodarskih moči.

Cene prešičem. Za kranjsko deželo je določila deželna vlada pri trgovanju s klavno živino in prešiči naslednje cene, ki se ne smejo prekoračiti: a) Pri volih za 1 kg žive teže 2 K 20 v; b) pri kravah in bikih za 1 kg žive teže 2 K; c) pri teletih za 1 K žive teže 2 K 20 v; d) pri prešičih (persutnikih) za 1 kg žive teže 2 K 50 v; e) pri pitanih prešičih za 1 kg žive teže 2 K 70 v.

Enotne cene za klavno živino. V kratkem se bodo določile enotne, maksimalne cene klavni živini za celo monarhijo. Tozadevna pogajanja z Ogrsko menda zelo povoljno napredujejo.

Živini se sme krmiti: 1. Zadnje žito do 5 odstotkov. 2. Nova turščica ali koruza brez vsake omejitve. 3. Ena četrtina jedmena od množine, ki ostane, ako si dal za seme na stran. 4. Oves po 1 kg na dan za vsakega konja.

Med krmila za konje. Odsek centrale za krmila na Dunaju, ki se peča s presojo redilne vrednosti raznih snovi, je dognal, da je divji kostanj prav dober dodatek h krmu za konje. Več kot 5 odstotkov se ga pa ne sme naenkrat primešati.

Slinovka se širi po nekaterih štajerskih občinah: v Brezicah in Vidmu ob Savi, v St. Petru v Savinjski dolini in drugod.

Steber človeške družbe. Vojska je temeljita učiteljica narodov. Dobra plat te brezobzirne in krvave krotiteljice je tudi v tem, da je jel mešan nekoliko bolj spoštljivo soditi o kmečkem stanu, nekoliko bolj ceniti in upoštevati kmeta in njegovo delo. Huda stiska je prignala gospodo do spoznanja, da je kmet oni temeljni steber, ki na njem slone vse druge stavbe človeške družbe; ako se ta steber poruši, je človeško življenje v največji nevarnosti.

Vinska letina na Sp. Štajerskem. V ptujskem vinogradniškem okraju je letošnji vinski pridelek izborne kakovosti, toda pridelalo se ga je manj, kakor lansko leto. Iz celjskega okraja se poroča, da so vinogradi vsled dolgo trajajočega deževnega vremena zelo trneli. Več kakor polovica grozdja je segnala.

Za naše gospodinje.

Barva ostane živa po pranju blaga. Za živordče blago deni v vodo za izpiranje malo kisa. — Modro blago namoči, ko je bilo že izprano v liter vode, v katerem si razmočila krogličico plavila in žlico boraksa in prilila četrto litra dobrega kisa. Potem obrni blago in suši v senci. Zlikaj, preden se posuši popolnoma. — Za bledordče ali zeleno blago vlij v lug za pranje malo kisa. — Za črno volneno blago deni v izpiranje malo penelike. Ako je izjedla kaka jedka tekočina barvo blaga, namoči ga v mešanico 12 delov vode in 1 dela salmijaka. — Blago, ki je izgubilo barvo od alkalijskega namoči v kis. — Škrlatne in višnjeve barve obstanejo, ako dodaš vodi pri pranju malo

ode. Vobče pa je najboljša, da poskusiš pred pranjem na mali krpici barvanega blaga, da vidiš, kako se bo obneslo pranje.

Krompir, kostanj, voda belega fižola, otrobi, so boljši od vsakega mila za pranje svilene in volnene perila; a tudi platno ne odreče pri takem pranju. Krompir je treba skuhati in se maže z njim kakor z milom, potem se izpere. Kostanj se skuha in namoči v njem blago, potem se premenca in izpere. Mora pa biti kostanj olupljen in posušen. Tak lug je dober za vsako perilo in tudi za ribanje tal; po njem poginejo bolhe. Voda belega fižola je prav dobra za pranje volnenih oblek. Namočijo obleko, premencaj in izperi. Otrobi skuhaj, precedi in namoči v vodi blago. Svilene rute se operejo brez škode v otrobovi vodi. Tudi mleko nadomestuje s pridom milo. Mleko izje vsak madež v beli volni; po pranju z mlekom je blago bolj gosto in krepko, samo duh po mleku se spravi težko iz obleke. Kislo mleko in sirotka sta tudi dobra za pranje. — Črna kava je izvrstna za pranje črnih kašmirjev, sukna in modrih ševijotov. Izkrtači iz obleke prah, namoči krtačo v črno kavo in drgni obleko od gori navzdol. Ko je čista, jo obesi na klin in raztegni. Ako je lepo vzravnana, je še gladiti ni treba. — Tudi tobakova voda je dobra za pranje črnega sukna, samo da je neprijeten tobakov vonj, ki ne gre izlepa iz blaga.

Sladkorna voda namesto škroba. Na liter škroba prevri žlico sladkorja, večje kose finega perila namakaj kar cele v raztopino, predpasnike, bluze in ovratnike zamokle barve zmungaj, namoči gobo v vročo raztopino in zmoci perilo na licu in zgledi na narobni strani. Bluze in obleke se naškrobijo lahko v raztopini želatine ali mizarskega kleja. Seveda je treba delati tudi tu no malem, ker so zdaj vse vrste škroba zelo drage in sta pšenica in krompir bolj potrebna za hrano. Tudi boraksova raztopina naredi perilo in obleko krepko.

Pranje volnenega perila. Vojaki pošljejo ali prinesejo svoje volneno perilo domov. Najbolje je, da ga namočiš takoj v mlačni vodi. (Na liter vode 2 žlici salmijaka.) Črez dve uri iztisneš perilo rahlo in namočiš v lugu iz 200 gramov trdega mila, 20 gramov boraksa, 10 litrov mlačne vode in pet žlic salmijaka. V tem lugu ne mencaj ampak gneti perilo. Hudo zamazana mesta namaži še malo z milom in ko vidiš, da je blato odšlo, odlj lug in nalij večkrat mlačne čiste vode. Volnenih stvari ne ožemaj, ampak pusti odteči ali zavij med rjuhe. Sušiti se mora v senci, solnce in peč škodujeta volni. Najlepše se naredi volne na jopica ali kapa, če jo poravnáš na rjuhi in zaviješ vanjo. Železo ne sme biti prevročje. Sploh pa je bolje, da ne gladiš volne. Lug je dober za gnoj; lahko zaliješ z njim grede ali cvetlice v loncu ali ga izliješ na smetišče.

Podgane in miši bo treba letos preganjati bolj kot kdaj in sicer iz zdravstvenega in gospodarskega ozira. Kar je tako težko pridobljeno in spravljeno, ne moremo deliti z mrčesom. Luknje in vhode v klet zamaži s smolo ali s cunjami, ki so prepojene s smolo, kajti ta reč je podganam močno zoprna. Tudi če prekadiš klet

večkrat s smolo ali z žveplom, ne marajo podgane vanjo. — Sveže morske čebule zribli, zmešaj s slanino in moko, speci in nastavi podganam; takoj bodo poginile.

Št. 15.575.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Dne 6. novembra poteče rok za podpisavanje tretjega vojnega posojila.

Mnoge občine so že storile svojo dolžnost in se po svojih močeh udeležile.

Marsikatera občina pa se dosedaj še ni odzvala.

Vsa županstva se najodločneje pozivljajo, da izposlujejo pravočasno čim večjo udeležbo občinskih zakladov pri tretjem vojnem posojilu.

Obenem naj pa vsa županstva v najboljše meri porabijo svoj vpliv pri imovitejih občanah, da se po možnosti udeležijo s svojimi zasebnimi sredstvi.

Udeležba pri vojnem posojilu je čin resničnega domoljuba — je pa tudi ob enem čin dobrega gospodarstva, ker nudi to posojilo nenavadne denarne udobnosti.

Slednjič se nujno priporoča, da se vsi podpisani tretjega vojnega posojila izvrše pri Kranjski deželni banki v Ljubljani.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 26. oktobra 1915.

Deželni glavar: Šusteršič.

Nazaj k naravni preprostosti!

Finančno ministrstvo in za njim finančno ravnanstvo v Ljubljani je izdalo natančne odredbe, kako naj si pomagajo oni, ki jim je vojska pobrala žganijske kotle, da bodo mogli še žgati.

Fiskus zavzema pri tem svoje stališče, — ljudski prijatelji pa svoje. Zato se mi obračamo do vseh pametnih ljudi na Kranjskem in sploh na Slovenskem z nujno prošnjo, da naj zdaj enkrat za vselej opuste to nesrečno razvado kuhe žganja iz sadja. Zdaj je kot nalašč čas in prilika, da se to zlo izkorenini in odpravi. Država sama nam je nehoti prišla nasproti v boju proti tej zlorabi sadja; če te prilike ne porabimo, potem se ne bo odpravila zlepa.

Korni poveljnik v Gradcu, feldmaršallajtnat Matanovič pravi v svoji brošurici »Kamerad alkohol« med drugim tudi tole: Boj proti alkoholu ima splošne lepe uspehe. Severne evropske države so že skoraj popolnoma očiščene. Kaka pa je od alkohola neočiščena dežela, vidimo najbolje na Belgiji. Tam ni videti po manjših krajih na hišah nobene besede večkrat zapisane kakor estaminet t. j. točilnica. To je sramota za voditelje ljudstva. — Potem navaja nekega vojnega poročevalca, ki pravi: Ko sem na potu iz Antverpna videl mnogo teh »estaminetov« razstreljenih,

sem si želel, da naj bi se pač nikdo ne dobil, ki bi jih nazaj pozidal!...

Katera beseda pa je po naših vaseh največkrat zapisana? Ali ne nesrečna beseda »žganjarna«? In če je to v Belgiji sramota za voditelje ljudstva, ali je mar pri nas čast?... Kakor naj bi v Belgiji nikdo več ne pozidal razstreljenih pivskih breznic, tako naj bi pri nas nikdo več nazaj ne pripravljaj pobranih kotlov! — Trinajst tisoč je bilo teh kotlov samo na Kranjskem. Ogromno število, kaj ne! Naj se sežgo in prelijo v ognju na oltarju domovine — za vse večne čase!

Res da donaša kuha žganja ljudem ponekod precejšen dobiček. Samo če ni ta dobiček — zgubiček! Nerazsodnim ljudem je dobiček samo to, kar dobe na roko naštetlo. Domača hrana, obleka, zdravje, to jim ni nikak dobiček, — kakor jim zguba časa, nepotrebno delo, nepotrebna pota, bolezni, zapor in grehi niso nobena zguba! Taki računi pa vodijo v polom — pri hiši in pri duši!

Gotovo je prvič, da se pri tvorbi sadja v alkohol neizmerno veliko dragocenih redilnih in zdravilnih snovi uniči. In država bi morala posebno v tem vojnem času, ko je tako trda za hrano, te redilne snovi pred uničenjem braniti, kakor bi morala braniti žito, da se ne uniči za pivo. Brez alkohola bo ljudstvo to vojsko že prebilo, brez jedi je pa ne bo.

Drugič je rado, da kjer ga kuhajo, se ga tudi navadijo piti. In če se ga ne gospodar, se ga morda sin ali kdo drug pri hiši. Ko pa zmanjka sadjevca, pride na vrsto — špirit. Ta »dobiček« od žganja je gmotno ali moralno ubil že marsikatero družino; pa če je samo eno osebo pri hiši, ves dobiček ne odtehta te škode.

Poleg ogromnega zla bo rodila vojska sempatja tudi kako drobtinico dobrega. Naj bi bila tudi to ena takih dobrih drobtin: odprava kotlov! Od rafinirane sprijenosti nazaj k naravni preprostosti! — nas dramti vojska. In kuhanje žganja je prav rafinirano, vražje sredstvo, da se ljudje navajajo k pitju. »Žganje si je zlodej izbral,« pravi v svetem srdi sicer tako ljubeznivi Slomšek.

Na Nemškem — tako je pisal nedavno »Domoljub« in prav je, da se še enkrat ponovi — se je začelo veliko gibanje, da bi iztrebili vse, kar se je zaneslo med nemško ljudstvo gnilega in slabega, v ljudskih šegah, v noši, v vsem mišljenju in življenju. Prepričani so, da same zmage na bojiščih ne bi donesle lepše prihodnosti, če bi ne premagali tudi notranjih sovražnikov. Če Nemci čutijo to, zakaj ne bi čutili mi Slovenci, ki nas je v primeri z Nemci samo peščica! Zato pa na delo za naše prerobenje, za zmernost, za treznost, za naravno preprostost, za tisto lepo domače življenje, polno zdravja, polno vedrosti in veselja, ki je združeno z zmernostjo in treznostjo!

Nesrečna razvada kuhanja žganja se je tako razpasla šele zadnja desetletja. Od takrat, kar so začele razpadati stare sušilnice. Vojska naj vpostavi zopet stare častite in poštene navade! Proč s kotli za vselej! Ne novih več kupovati, ne si starih izposojati. Namesto kotlov kupujte in napravljajte sušilnice novejših vrst! V »Slo-

¹ Po »Zlati dobi« št. 9. I. I.

venskem Sadjarju in v »Domoljubu« pa berite, kako se sadje suši in kako s pridom porablja, ne da bi ga kuhali v strup!

To bodi en priden sad sicer malo oridne vojske!

Boj za modro galico.

Država je vso avstrijsko modro galico zasegla, ki se bo menda na posamezne dežele z ozirom na površino njih vinogradov po določeni ceni razdelila. Zaloge avstrijske modre galice so zelo pičle, zato utegne priti na kranjsko deželo prav malo. Pri manjkaj je torej pokriti s tujo galico. Kmetijski družbi se je posrečilo kupiti na Švedskem — 20 vagonov modre galice; ni pa še gotovo, če jo bo Nemčija pustila po svoji državi prepeljati v Avstrijo. Ta švedska modra galica bo stala v Ljubljano postavljena b r ž k o n e v e č k a k o r 4 K z a 1 kg. Družba ima doslej že plačanih naročil za 10 vagonov, zato išče modro galico naprej in jo bo morda šel družb. zastopnik osebno iskat na Nizozemsko, Dansko in Švedsko. Nadomestitev polovice galice z galunom da zmes (tenax), ki boljše učinkuje, kakor sama galica in se tako stroški za škropljenje izdatno zmanjšajo. Tozadevno bo objavila družba svoječasno strokovno navodilo. Galun bo tudi imela družba v zalogi. Perocid proti peronospori se je izvršno sponesel, kjer so ga pravilno rabili.

Kmetijska družba se bo v prvi vrsti ozirala le na svoje ude in če bo imela modro galico na razpolaganje, jo bodo zanesljivo dobili samo družbeni udje, zato se vsakteremu priporoča, pristopiti k družbi kot ud.

Na Švedskem že definitivno kupljena modra galica bo došla, če se dobi dovoljenje za izvoz iz Švedskega in za prevoz skozi Nemčijo. Na Dunaju bržkone ne bo nobenih ovir. Dogovor glede nakupa nadaljnjih 20 vagonov modre galice, napreduje. V tem slučaju bi bilo 40 vagonov na razpolaganje in se bo lahko postreglo tudi štajercem in Primorcem. Bržkone bo kranjska kmetijska družba imela največ modre galice v rokah.

Namesto galice in perocida.

G. Ferd. Paušner, posestnik v Ljubljani pri Ormožu, piše:

Že ponovno se je razpravljalo o raznih nadomestilih galice. Priporočalo se je že več sredstev. Rabil se je večinoma po vinorodnih krajih perocid. O njegovem učinku se širijo razna mnenja in so večinoma neugodna, vsaj v ljutomerskih gorica se ni nikjer obnesel, dasi so ljudje tekočino za škropljenje pravilno pripravljali. Morda da je res bila tvarina slabo blago. Dejstvo je, da se pri nas ni obnesel in skrbeti moramo še za drugo sredstvo, da ubranimo naše vinograde peronospore. — Tako sredstvo je Pasta-Bosna. Deželni vinarski inštruktor g. Rečnik je nalašč obiskal mnogo vinogradov, škropljenih s Pasta-Bosno in izjavil, da je uspeh naravnost sijajen. Poleg ustmenih, dobivam polno pismenih pohval in vinogradniki pravijo, da bodo v bodoče rabili le samo Pasta-Bosno. Posebno pa še, ker se je v kljub le-

tošnjemu skrajno slabe vremenu obnesla. Kjer se je škropilo s Pasta-Bosno, je ostalo grozdje sveže. Poleg dobrega učinkovanja je mnogo pripravnejša za porabo, kot galica. Iz tovarne se razpošilja v škafih po 25, 50 in 100 kg kot mehka, že z zadostno množino apna mešana snov, katera se pomeša z vodo in je takoj za rabo. Toliko v kratkem z namenom, vinogradnike opozoriti na to sredstvo proti peronospori, ki ne stane samo manj denarja, ampak v resnici pomaga. Kdor bi hotel natančnejših podatkov, sem mu radevolje, tudi pismeno, na razpolago.

(Po »Slov. Gospodarju«.)

Tedenska pratika.

29. oktobra.

1. Sv. Narcis, rojen v I. stol. najbrže v Jeruzalemu, kjer je pozneje postal tudi škof. Hudovoljni nasprotniki so ga po krivem obrekovali; a vsi so bili že na tem svetu kaznovani zaradi svojega lažnjivega jezika. Sv. Narcis je umrl l. 212., star 116 let.
2. Sv. Hiljant, mučenec.

Solnce v. 6. u. 41 m. — z. 4. u. 46 m.
Luna v. 9. u. 05 m. — z. 12. u. 46 m.

30. oktobra.

1. Sv. Marcel in trije njegovi sinovi: Klavdij, Luperk in Viktorij, muč. l. 298.
2. Sv. Hronijan, Makarij, Julijan in 13 tovarišev. Mučeni so bili v Aleksandriji ob času cesarja Decija.
3. Sv. Saturnin.
4. Sv. Lukan, muč. v Parizu.
5. Sv. Alvin.

Solnce v. 6. u. 43 m. — z. 4. u. 45 m.
Luna v. 10. u. 13 m. — z. 1. u. 15 m.

31. oktobra.

1. Sv. Volfgang ali Volbenk (staronemško ime pomeni: volk), škof. Bil je grobovske rodbine Phulingen na Švabskem v X. stol. Njegovi bogaboječi starši so ga dali v samostan. Kot redovnik je prišel tudi v slovečo opatijo Maria-Einsiedeln (Sv. Marija v Puščavi) v Švici. Od tam ga je sv. opat Otmar poslal misijonarit na Ogrsko, Češko in v druge kraje. Naposled je bil izvoljen škofom v Reznau (Regensburg) na Bavarskem. Umrl je l. 994.
2. Sv. Siricij, papež in muč., umrl l. 399.
3. Sv. Vrbani.
4. Sv. Nemezij.
5. Sveta Lucila ali Lucina, devica.

Solnce v. 6. u. 44 m. — z. 4. u. 44 m.
Luna v. 11. u. 24 m. — z. 1. u. 39 m.

1. novembra.

1. Praznik »Vseh svetih«. Najpoprej so obhajali ta praznik na Vzhodu: v Carigradu, Efezu in drugih mestih, in sicer že v IV. stol., kakor nam poročajo sv. Gregorij, Sv. Janez Zlatousti in drugi cerkv. učeniki. V zahodni Cerkvi je ta praznik vpeljal papež Bonifacij IV. l. 610., ko so pripeljali blizu 30 vž ostankov sv. mučencev in spoznavalcev iz podzemeljskih katakomb v poprej poganski tempelj Panteon v Rimu, kjer so prej bili kipi in slike malikov onih narodov, ki so jih bili Rimljani podjarmiti. Ta poganski Panteon je bil potem posvečen češčenju blažene Device Marije in svetnikov, in od takrat se je praznik Vseh svetih jel splošno obhajati. L. 731. je papež Gregorij III. zgradil v Vatikanu cerkvico na čast vseh svetnikov.
2. Sv. Benigen (iz lat. = Dobrotljivi, Dobroslav).

Solnce v. 6. u. 46 m. — z. 4. u. 42 m.
Luna v. — z. 2. u. —

2. novembra.

1. Vseh vernih duš. Za verne duše je sv. Cerkve že od davnih dob ukazovala molitve, priprošnje, daritve itd. Pri vseh narodih so bile v navadi razne pogrebne svečanosti, petje ne le na pogrebni dan, ampak tudi 7., 30. in obletni dan. Navada, lep-

šati grobove s cveticami, prizigati luči in zažigati kadilo, je tudi starodavna. V kat. Cerkvi je vpeljal spomin vernih duš sloviti opat Odilon v Klinji (Clugny) l. 958. — Sedanja papež Benedikt XV. je dovolil, da sme ta dan vsak duhovnik trikrat maševati. Sv. maš bodo posebno deležni tudi naši vojaki, ki so padli na bojišču.

2. Sv. Just, muč., dež. patron na Tržaškem. Njemu na čast je sezidana stolna cerkev v Trstu.

3. Sv. Malahija, nadškof na Irskem, prijatelj sv. Bernarda. Nekoč je odločil neki bojnici sv. poslednje olje. Ko je pa umrl brez sv. poslednjega olja, je bil silno žalosten. Prosil je Boga, da je oživel; nato ji je podelil sv. zakrament. Umrl l. 1148.

4. Sveta Evstahija.

Solnce v. 6. u. 47 m. — z. 4. u. 40 m.

Luna v. 0 u. 36 m. — z. 2. u. 18 m.

3. novembra.

1. Sv. Hubert, škof in zaveznik lovcev. Sv. Hubert je bil v svoji mladosti strasten lovec. Nekoč se mu je prikazal jelen, kateremu se je na glavi med rogi svetil križ. Vsled tega se je popolnoma izpremenil, spokoril. Oženjen je bil s Floribono. Po njeni smrti se je posvetil duhovskemu stanu in l. 709. postal celo škof v Mastrihtu. Umrl l. 727. Pokopan je bil v Lüttichu; pozneje so prenesli njegove ostanke v Ardene, ki so zavoljo tega zasloveli kot imeniten romarski kraj.

2. Sv. Viktorin, škof in muč. v Ptuj na Štajerskem.

3. Sv. German in sodrugi, mučeni v apostolskih časih v Cezareji.

4. Sv. Domnus, škof.

5. Sv. Helijodor, škof.

6. Sv. Kvar, mučenec.

7. Sv. Foiljan (Foillan).

8. Sv. Berengar.

9. Sv. Teodor (Bogdan).

10. Sveta Silvijska, stara mati sv. Gregorija Vel.

11. Sveta Ida, kraljica.

Solnce v. 6. u. 48 m. — z. 4. u. 38 m.

Luna v. 1. u. 50 m. — z. 2. u. 34 m.

4. novembra.

1. Sv. Karel (Dragotin) Boromejski, škof. Rojen je bil l. 1538. iz Medijskega rodu. Že v 23. letu je postal nadškof v Milanu, pozneje kardinal. Bil je pravičen in apostolsko vnet; podpiral znanosti, slikarstvo in glasbo. Po svojih spisih spada tudi med prve bogoslovne učenjake. Ob kugi v Lombardiji l. 1576. je po očetovsko skrbel za bolnike in reveže in porabil celo svojo obleko, da je lajšal trpinom žalostno stanje. Umrl l. 1584.

2. Sv. Agrikola, muč.

3. Sv. Prokul, muč.

4. Sv. Porfirij.

5. Sv. Pierij, duhovnik.

6. Sv. Orakul.

7. Sv. Vital v Bolonji.

8. Sveta Modesta, devica v Treviru.

Solnce v. 6. u. 50 m. — z. 4. u. 37 m.

Luna v. 3. u. 05 m. — z. 2. u. 51 m.

To in ono.

Neprijetna pohvala. Neki berlinski odvetnik je dobil nekoč pismo in v njem 50 mark. Pismo se je glasilo tako-le: »Ljubi gospod odvetnik! Pred 6 meseci ste me zagovarjali pred sodiščem, ker sem bil obtožen, da sem na nekega branjevca svojega psa nadražil in da sem ga še pretepel potem, ko ga je pes dobro nadelal. Takrat sem Vam dal naprej samo 10 mark, pa ste le poslali svojega pomočnika, ki je svojo reč prav dobro opravil, kajti sam sem se čudil, da sem bil oproščen. Vaš zastopnik je zame tako lepo govoril, da sem skoraj mislil, da je branjevec kriv. Če bi zagovornik ne bil jenjal, bi bilo gotovo tako izpadlo, da ni pes branjevca ugriznil, ampak branjevec psa. V znak hvaležnosti Vam pošljem še 50 mark s prošnjo, da bi tudi mlademu gospodu nekaj odšteli.«

Najnovejše z bojišč.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 25. oktobra. (Kor. ur.) Uradno se razglša:

Bitka ob Soči traja dalje. Tudi včeraj, četrti dan velikih bojov pehote, so odbili branilci vse italijanske napade, ki se niso zlomili že v ognju naše artiljerije in so ohranili povsod svoje postojanke.

Na tirolski bojni črti je napadalo več bataljonov obrambne naše črte na visoki planoti Folgarija. Kakor vedno, je ostal napad brezuspešen. Ravnotako so se izjalovili sovražni napadi na Cima di Mezzodi, na S'el in v zgorajšnji dolini Rienz.

Na Krnu je bil odbit en napad včeraj, drugi danes ponoči. Tudi proti Mrzlemu Vrh sta se izjalovila dva sunka s posebno velikimi izgubami za Italijane. Južno-vzhodno od te gore je vdrl sovražnik v kratek kos jarka, a je bil s protinapadom zopet vržen iz njega. Nov sunek dveh alpinskih bataljonov se je tu popolnoma zlomil v našem ognju. Sovražni oddelki so bili tu skoraj popolnoma uničeni.

Pred tolimskim območjem so napadali sovražniki osobito naše postojanke na grebenu zahodno od Svete Lucije in pri Selu, ki so ostale vse v naši posesti.

Odsek Plave se je nahajal pod ognjem težkih topov. Naša artiljerija je razkropila zbiranja sovražnika pri Plaveh. Pri Zagori so se polastili Italijani podnevi nekega naprej štrlečega dela naših jarkov, ponoči smo jih zopet izgnali.

Pred goro Sabotin je zadušil ogenj naših topov včeraj dopoldne še en napad. Sovražnik nato ni več poizkušal približati se črtam goriškega območja. Najljutejši so bili boji v severnem odseku Dobrdobske visoke planote, kjer so zelo močne italijanske sile ponovno v množicah korakale na napad. Sprejet vedno z uničujočim ognjem je moral sovražnik bežati v svoja križja.

Napad na naše postojanke vzhodno od Trziča je imel usodo vseh drugih italijanskih naporov.

Trst je obiskal včeraj dopoldne nek sovražni letalec, ki je vrigel bombo in ubil 2, ranil pa 12 prebivalcev.

Dunaj, 25. oktobra. (K. u.) Uradno se razglša o srbskih bojih:

Avstroogrski oddelki jezdecev so prijezdili v Valjevo.

Armada generala pl. Kövesz se bliža v bojih mestu Aranjelovac.

C. in kr. čete te armade, ki prodirajo na obeh straneh Kolumbare, napadajo višine južno in južozahodno od Lazarevca. — Neka druga avstrijska vojna skupina je vrgla Srbe pri Ratari, 10 km južozahodno od Palanke.

Nemške vojne sile so vzele z naskokom veliko ljutostjo branjene postojanke južno od Palanke in so pridobile Petrovac v dolini Mlava.

Pri Oršovi prepeljane avstrijske in nemške čete prodirajo v gorovju vzhodno od rečne ožine pri Klisuri. Sovražnik je bežal in je pustil ležati puške in strelivo.

Bolgari so prekoračili zadnje dni Timok na številnih točkah od izvira do izliva. Njih napadi na višine levega brega in na Zaječar, Knjaževac in Pirov napredujejo.

Dunaj, 25. oktobra. (Kor. ur.) Uradno se razglša:

Napadi zahodno od Čartoriske ugodno napredujejo. Kljub ljutemu odporu potiskamo sovražnika proti Stiru. Včerašnji plen v teh bojih: 2 častnika, 1000 mož, 4 strojne puške.

Sicer na severovzhodu nič novega. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 25. oktobra. (Kor. ur.) Wolff poroča iz velikega glavnega stana:

V Champagni so napadli Francozi po najmočnejši pripravi z ognjem pri Tahure in našo severno od Le Mesnil naprej zavito postojanko. Pri Tahure njih napad ni bil v našem ognju popolnoma izveden. Pozno zvečer so se ob naprej štrlečem kotu severno od Le Mesnil še ljuto bojevali. Severno in vzhodno od tam je bil odbit napad s težkimi izgubami za Francoze.

Najvišje vojno vodstvo.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Negotin in Prahovo vzeto.

Sofija, 25. oktobra. (Kor. ur.) Uradno se razglša 24. t. m.:

Naše čete so vzele Negotin in donavsko pristanišče Prahovo. Do zdaj znan plen: eno preskrbno skladišče, 20 železniških voz z vojnim materijalom. Ujet 1 častnik in 270 mož. Na bojišču smo našli 900 srbskih mrličev.

Vprašanja in odgovori.

Delavec F. O.: 1. Sadje se lahko pošlje, samo vprašanje je, kdaj pride na svoje mesto. Utegne se zgoditi, da se pokvari in izgnije, kajti zdaj imajo prednost vse vojaške pošiljke. — 2. Če hočete potovati s Tirolske na Kranjsko, si morate pri ondotnem okrajnem glavarstvu preskrbeti potni list s fotografijo, zraven pa še potrdilo in dovoljenje vojaškega poveljstva (Militärkommando) v Inomestu, kar najbrž glavarstvo samo izvrši. — To velja za zdaj. Pozneje bodo morda drugi, olajšani predpisi.

Oenolog, Steyr: Smo poizvedovali, če bi se dalo kaj doseči. Toda...? Oprostite se pač taki uradniki, ki so pri poljedelskih zavodih neobhodno potrebni, in pa gospodarji, ki jim je oskrbovati vsaj 25 glav živine. — Potrpajte, dobro se okrepite, saj boste itak lahko nadaljevali nauke za svoj poklic prej, nego bi bila rešena tozadevna prošnja. Prošnje gredo pa po stopnjah, in sicer samo na vojaško poveljstvo.

D. — Žužemberk na Dolenjskem. Mast postane sčasoma žaltova, ker je ali premalo scvrta, ali pa preveč soljena. — Ali se pokvarjena mast da popraviti? — Deloma že. Treba jo je precvrti ter primešati nekoliko lorberjevega perja, čebule in nekaj koscev sladke repe. Nekateri svetujejo pridejati tudi malo mleka. Vse to odzame kolikortoliko neprijetnega duha in okusa.

J. K. — Rožna dolina pri Lj. Pri večjih papirnatih vrečah bi trgovec že smel k računski pristeti kake 4 vin., kolikor vrečica njega stane. Ako se pa moka stehta z vre-

čico vred, je papir itak že tako drago plačan, kakor blago samo. Kupci navadno ne ugovarjajo, pa bi ne bilo napačno. Na vsak način bi bilo blago ceneje in kupčija pravičnejša, če bi se natehtalo blago, kakršno je, vrečica bi se pa posebej plačala.

Dobre knjige.

Zemljevid balkanskega polotoka. — Ravnokar je zopet izšel pregleden zemljevid balkanskega polotoka, na katerem je že tudi razvidna nova meja med Bolgarijo in Turčijo na črti Odrin—Dimotika. Ta zemljevid je izdal kartografski zavod G. Freytag & Berndt na Dunaju, VII., Schottenfeldgasse 62 in stane s poštnino vred 1 K 30 vin. Dobi se pa tudi v Ljubljani v »Katoliški Bukvarni« in sicer s slovenskim besedilom; malenkosten razloček je samo v tem, da manjka nove bolgarske črte Odrin—Dimotika, kar pa nič ne moti.

Družine vpoklicanih v vojno ali pomorno službovanje naj si omislijo novo knjižico pod naslovom:

Pravice vpoklicancev v vojno službovanje in njih družin do vzdrževalnin (preživnin, državnih prispevkov k preživljanju) podpor in preskrbnin.

Iz te knjižice zvedo natančno do kakih preskrbnin imajo pravice in kaj jim je storiti, da jih dobe, če se jim je prošnja neopravičeno odbila. S to knjižico si lahko vsakdo sam pomaga, ker je pisana poljudno, da je razume vsak, ki zna čitati, in obsega vse potrebne vzorce za tozadevne prošnje. Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani za nizko ceno 50 vin., po pošti 60 vin. 2210

Ranjeni udje

so za bolečine in prehlajenja posebno občutljivi. Potrebno je tedaj, da se ima vedno pri roki kako zanesljivo bol lajšajoče sredstvo. To je kaj lahko, ker se za 6 kron poštnine prosto na vse kraje dobi 12 steklenic Fellerjevega fluida iz rastlinskih esenc z zn. »Elza-fluid«. To je jako izvrstno zdravilo in dobro služi proti vsakim bolečinam in za nego teles. Več kot 100.000 zahvalnih pism priča o njega učinku. Edino pristen se naroča »Elza-fluid« pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatr. št. 16 (Hrvaška). Kdor trpi na zaprtju, naj naroči istočasno tudi prebavo pospešujoče, lagodno odvajajoče raharbare-kroglice z zn. »Elza-kroglice«. 6 škatlic stane poštnine prosto samo 4 K 40 h., 12 škatlic 8 K 40 h. Tudi drugi Fellerjevi Elza izdelki zelo slove in naj bo tu omenjen le Fellerjev obliž za hribovce z zn. »Elza«, v kartonih po 1 K in 1 K. — Mentolov črtik zoper migreno z zn. »Elza«, 1 komad 1 K. (—b—)

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 20. okt.: 69, 53, 71, 3, 4.

Dunaj, 23. okt.: 75, 13, 56, 77, 36.

VOLNO

ovčjo oprano in neoprano kupim vsako množino po najvišji ceni proti takojšnjemu plačilu, ter plačam vožnjo sam. Večjo množino pošljem potnika osebno prevzeti.

Veletrgovina R. STERMECKI, Celje št. 16, Štajersko.

SKRIVALNICA.

Kje je ubegli prisiljenec?

Zahvala.

Za tako obilo nam došle izraze
iskrenega sočutja ob prebriski izgubi
naše mame

Franciške Brle

ki nas je prerano zadela, ter za mno-
goštevilno spremstvo pri pogrebu, izre-
kamo vsem srčno zahvalo in Bog plačaj!

LITJA, 26. oktobra 1915.

Žalujoča rodina Brle.

Izjava.

Podpisana Ana Klemen iz Predjame izjavljam,
da so vse moje obdolžitve gospoda Frana Mayerja,
logarja v Rakovniku, glede premične zapuščine mo-
jega sina Antona Premra neresnične, te obdolžitve
javno preklecujem, jih kakor tudi izrečene pasovke
obžalujem in se zavajujem g. Mayerju, da je od-
stopil od kazenskega postopanja.

V POSTOJNI, dne 19. oktobra 1915.

V180

ANA KLEMEN s. r.

Slivovko

(tudi kmečko blago)
kakor tudi slivovko-
raki kupi vsako mno-
žino tov. Edvard Schotz, Kralovo Pole p. Brnu, Mor.
Vzorce s navedbo cene in množine naravn. na naslov.
2185

Ovčjo volno

vseh vrst in vsako množino kupuje po
najvišjih cenah: J. GROBELNIK,
Ljubljana, Mestn. trg štev. 22.

Kravar

se sprejme takoj; me-
sečna plača 30 K. Ivan
Ogrin, Laverca p. Ljublj.
2211

2 učenca in 1 pomočnika

za kovaško obrt sprejme takoj MIHAEL BRO-
MEC, kovač, Sneberje. p. Dev. Mar. Polje. 2163

Denarija ni

draginja je vedno večja, za-
služek pa majhen. Ako ho-
čete s malim trudom gotovo
10 K na dan zaslužiti, po-
sijte za polnurno v pisnu
spomnik za 10 vin. in svoj
natančen naslov na:

JOSIP BRTIČ

Virska Bistrica 30, Kranjska.

Opravo je pripravno za
moške in ženske.

Kuverte s firmo,

- - pisma, - -
- račune itd -
izvršuje natančno po
: naročilu :
: Katoliška :
: tiskarna :
v Ljubljani.

1 steklenica 2 kroni.
Ceniki zastoj in franko.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJ-
BOLJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE-
ZIJE CESTA ŠT. 14 NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA ZAH-
TEVAJTE PRVI SLOV. CENIK
BREZPLAČNO

Hranilnica kmečkih občin

Dunajska cesta št. 38
v hiši Zadrugne Zveze

v Ljubljani

Nasproti „Bavarskemu
dvoru“ v bližini mlitnice

□□□□□□□□ — Usanovljena leta 1911. — □□□□□□□□

Hranilnica kmečkih občin sprejema in obrestuje hranilne vloge po

4 1/2 %

Rentni davek pla-
čuje iz svojega. —
Vložne knjižice
drugih denarn. za-

vodov sprejema
kot gotov denar
ter se obrestova-
nje ne prekine. —

Hraniln. kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega
nalagajo c. kr. sodišča denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nad-
zorstvom posebnega komisarja kot zastopnika c. kr. dež. vlade v Ljubljani.
Posojila daje na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo.

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na frejnem kašlju.
Lažje je obvarovati se bolezninega jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašljem bronhijev,
ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znatno
olajša naduho.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin
z ugodnim vspehom na splošni počutek.

Se dobi v
vseh lekarnah
K. 4.-

Kako pozno je sedaj?

tako se sliši mnogokrat popraševati ljudi, kateri pač imajo uro v žepu ali na steni, ampak svoji lastni uri ne verjamejo, ker je le slaba, netočna, vedno stoječa bazar ura. Kdor nasprotno ima Suttnerjevo uro, ve vedno natanko, kako pozno je.

Lasna znamka „IKO“ najbolj zanesljiva ura.

Lasna znamka „IKO“ najbolj zanesljiva ura.

Št. 600 Zepna ura z radijem, ki se ponoči sveti	K 8-40
410 Nikel-anker-Roskopf ura	4-10
705 Roskopf ura, kolesje v kam-nih tekoče	5-90
719 Srebrna rem. ura	7-80
720 Srebrna cilind. rem. ura	9-70
1450 Bela kovinasta verižica	2-80
nikelnasta	1-
916 Srebrna verižica	3-20
89 Double zlata verižica	5-90

Velika izbira ur za gospode in dame, verižice, prstane, broške, obeske, zapestnice, zavratne verižice, uhane, blago v zlatu in srebru, namizna orodja, daljnogleda itd. v velikem ilustriranem

ceniku z mnogimi podobami

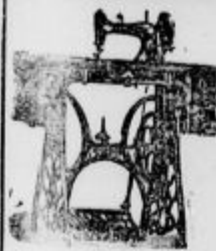
kateraga zahtevate zastoj in poštno prestopa.

Razpošilja se po povzetju ali pa če se denar vnaprej pošlje. Neugajajoče zamenjam. Vse ure so natančno preizkušene.

Lastna tovarna ur v Švici

H. SUTTNER samo v Ljubljani št. 1

1903 Nima nobene podružnice.

Priporočamo cenje-nemu občinstvu edino domačo trdko

IGN. VOK

špecialna trgovina šivalnih strojev in koles.

Ljubljana, Sodna ul. 6,

katera ima po ugodnih cenah in obrokah od strokovnjakov priznana najboljša šivalna stroje v Evropi in to so „PFAFF“ v veliki izbiri in zalogi.

1890

Posla o vzeženju vsak čas brezplačno. Prihod posredovalci so izšali.

2116

U VII 923/15-2

V imenu Nj. Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani, oddelek VII., je razsodilo o obtožbi javnega obtožitelja zoper Marijo Babšek, rojeno 7. novembra 1886 v Srednji vasi, pristojno v Rudnik, kat., posestnika ženo v Srednji vasi št. 8, piše in b. re, ima nekaj premoženja, oče: Janez Goli, in mati: Uršula, rojena Srakar, pet otrok od 8 mesecev do 12 let, nezakazovano. — radi prestopka po § 14 I. cesarske naredbe z dne 7. avgusta 1915, št. 228 dr. zak., v navzočnosti c. kr. avskultanta dr. Pavlina kakor javnega obtožitelja, obtoženke gorenje po danes dognani glavni razpravi po predlogu javnega obtožitelja, naj se obtoženka kaznuje:

Obtoženka Marija Babšek je kriva, da je dne 30. avgusta 1915 v Ljubljani izrabljala izredne razmere povzročene po vojnem stanju, zahtevala za neobhodne reči namreč za mleko s tem, da je zahtevala za 1½ litra mleka 40 h, za en liter torej 26.6 vinarjev, očitno čezmerno cene in je s tem zakrivila prestopke draženja po § 14 I. cesarske naredbe z dne 7. avgusta 1915 štev. 228 dr. zak., ter se radi tega obsodi po 14 I. citirane cesarske naredbe z uporabo § 266, 260 b kaz. zak., na 24 ur zapora, poostrenga s postenjem in na 10 kron denarne globe, v slučaju neizpolnitosti pa na nadaljšnih 24 ur zapora ter po § 389 k. pr. v. v povračilo kazenskih stroškov.

Ljubljana, 20. septembra 1915.

Dr. Ogoreutz, S. R.

Proti okuženju

se je treba sedaj še posebno varovati, ker nastopajo vsakojake nalezljive bolezni, kot škrtalica, kose, osepnice, kor-tera, legar. — Vse to teta

naj se vporablja

povsod, kjer se tako bolezni širijo, dobro razkuževalno sredstvo, katero ni bode v zalogi v vsakem gospodinjstvu. Najboljše razkuževalno sredstvo sedaj osti je glasom raziskovanj prof. Löffler, Liebreich, Proskauer, di Veste, Vae, Pfeifer, Vertua, Pertik i. dr. nedvomno

LYSOFORM

ki je brez duha, nestrupen in cenen in se ga dobi v vsaki lekarni in drožeriji za ceno 90 vin. za izvirno steklenico (zelena stekla). Učinek Lysiforma je točen in zanesljiv, valed česar ga zdravniki priporočajo za razkuževanje boln, postelj, za ispiranje ran, oteklin, irigatorjev in za protiseptično obveze.

Lysiformovo mlo

je fino toaletno mlo, ki vsebuje Lysiform in učinkuje protiseptično. Vporablja se lahko tudi pri najbolj občutljivi koži, celo pri otrocih. Stori kožo mehko in prožno in razširja jako dober duh. Zadoštuje enkratni poskus in bodele zatem vedno vporabljal to izvrstno mlo, ki je drago le na videz, pri uporabi pa zdrži dolgo časa. Cena mla znaša K 1-20.

Lysiform s poprovo meto

je močno protiseptična ustna voda, ki odstrani slab duh in belci sohe in jih varuje. Vporablja se tudi lahko pri ka-tarih vrat, kašlju in mlohu za grgranje po zdravljenem navodilu. Zadošča par kapljic na kupico vode. Izvirna steklenica stane 1 krono 90 vin., na prodaj v vsaki le-karni in drožeriji. — Zanimivo knjigo pod na slovom „Zdrav-je in razkuževanje“ pošlje zastoj in poštine prosto

Kemik Hubmann,

referent Lysiformwerke, Današ XX., Petraschgasse 4.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbam cerkvenih zvonov

Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstno izdelano stavbe, kakor tudi stavbe med časom sgradiše 2. vse premeno blago, mobilije, polske oročje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse polske prid-ke, štita in krmu 4. zvonove proti prelomu. 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživete in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za delno in celovito zavarovanje. od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale L. 1912 K 675.35-17, so poskočile koncem L. 1913 na K 735.147-17. Tedaj, cimverje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rastele zaklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjenstvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki. Cene primerno, hitra cenitev in takojšnje ispladilo.

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

reg. strovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunajjim viagateljem so za pošl-

5%

ljanje denarja na razpolago brez-plačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7½, 15 ali 22½ let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvo. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Polak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Fran Borštnik, o. kr. profesor v p. v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, katehet v Ljubljani; Ivan Dolenc, o. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Gruđen, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; J. Remec, ravnatelj trg. sole v Ljubljani; Anton Sušnik, o. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schwabizer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, o. kr. gimn. prot. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržiž, o. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Čadč, katehet v Lju-bljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Graber, o. kr. št. rač. oficial v Ljubljani; Avgustin Zajc, o. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

